

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

OBS! Böcker för barn och ungdom julen 1897, sid. 302.

1897.

8:e häft.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

INNEHÅLL:

- L. D—n*, Lea Ahlborn †.
Hanna Andersson, Kvinnoklubbens idé.
Lydia Wahlström, Ett studentmöte med kristligt program.
M. Anholm, Ett historiskt minne. Anteckningar från Rouen.
L. E., Våra barn och lotteriväsendet.
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.
Böcker för barn och ungdom julen 1897. Från Fredrika-Bremer-Förbundet's bokkomité.

OBS! Anmälan af en ny följd af Dagny å omslagets sista sida.

Fröken Kristine Dahls
 rationella **Underkläder**
 såsom Chemiletter, Bröstband, delade Kjolar m. m.
 samt

Svenska Dräkthereformföreningens Underkläder
 i **K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin**
 och **Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin**
7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.
 Priskuranter franco på begäran.

BIKUPAN

21 Klara bergsgatan 21

Försäljningsmagasin för Fruntimmersarbeten,

såsom:

*Väfnader, Nationaldrägter, Träsniderier,
 Vadstena Spetsar, Broderier, Stickade och Virkade
 arbeten, Barnkläder, Dekorationsartiklar, Dockor,
 Leksaker m. m.*

Utstyrselar och alla slags Fruntimmersarbeten förfärdigas
 Märkning verkställes.

Rekvitioner från landsorten expedieras skyndsamt.

Utmärkt arbete! Billiga priser! Förtjänsten sömmerskans
 Allm. tel. 51 65.

Akta
COLLODIN.

Tillförlitligaste

och af Tusentals personer

bepörfvadt medel mot liktornar, vårtor, hudhårdnad och nagelträng.

Obs. alltid denna inregistrerade etikett som garanti för varans äkthet.

INTYG:

Undertecknade, som användt Herr Axel Litströms Colloidin mot liktornar och kylknölar, ha funnit medlet fullt motsvara sitt ändamål, och kunna det dertföre hos enhvar, till det bästa rekommendera. Anmål den 3 maj 1886.

I. G. Geijer. A. Ljungberg, Rådman.

Undertecknad, som varit besvärad af en mängd vårtor, har genom användandet af "Colloidin" från Apotekaren Herr Axel Litström i Falun, blifvit från dem helt och hållet befriad; hvarföre jag omnämnda medel hos enhvar till det bästa rekommenderar.

Motala & Nykyrke d. 27 aug. 1886. August Axén, Handlande.

Säljes hos Parfym- och Bokhandlare i flaskor à 60 öre och 1 krona.
 Franko mot 1 kr. 20 öre.

AXEL LITSTRÖM, Falun.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nyggatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten inflyttna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerar in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: **Fröken H. Cronius.**

Nya Hushållsskolans Matsalar Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

Fredrika - Bremer - Förbundets Jurist

lämnar åt kvinnor råd och upplysningar i
juridiska och ekonomiska angelägenheter.

Träffas å förbundets byrå

54 Drottninggatan, 1 tr.

Onsdagar kl. 1/2 11—11 f. m.

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två* och *tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger
Kulörta och Svarta Sidentyger
Bomulls-Tvättklädningstyger
Schalar och Underkjolar m. m.

Observera! Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af profver och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67

OBS! *Alla underkjolar tillverkade på egen fabrik efter nyaste franska och tyska modeller.*

Lea Ahlborn.

Under alla tider ha inom konsten fördom och sedvänja mindre än på andra områden kläfbundit den enskilda individen. Begåfningen är här den enda gradmätaren: kön, samhällsställning, yttre villkor spela därvid ingen roll. Bland konstens utöfvare är det ingen åtskilnad på person.

Så lyder den gängse satsen. Men i likhet med så många gammal regel, som öfvergått till att blifva ett axiom, innehåller äfven denna blott halfva sanningen. Hvem torde nämligen kunna förneka, att t. ex. då utöfvaren af den bildande konsten varit kvinna ej samma skrankor, som uråldrig häfd och sekelgamla fördomar alltid reser på kvinnans väg, närhelst denna aldrig så litet afviker från hemmets rāmärken, också här verkat hämmande på hennes utveckling? Hvarje konstskolas inre historia lämna härför de ojäfaktigaste bevis. Här möter samma ojämma kamp mellan kvinnans fordran på rätt till utbildning, och samhällets hårdnackade vägran att erkänna denna hennes rätt.

Vår tid har det dock varit förunnadt att se dessa orättvisor häfda, för så vidt det rör vårt eget land. Med den storsinnade fördomsfrihet, som utmärker våra lagstiftare, då det gällt att äfven för det svagare könet bereda samma bildningstillfällen som den svenska staten bjuder hvar och en af sina fria medborgare, har allt sedan år 1866 vår konstakademi gjorts tillgänglig äfven för den kvinliga konstadepten.

Den kvinna öfver hvars namn vi i dag ristat det ödesdigra svarta korset tillkommer äran, att ha banat väg för sina medsystrar på det fält, där så många stötestenar möta, men där för det sköna mål som hägrar i fjärran så många bland dem med glädje satt in hela sitt lifs bästa krafter. För den unga Lea Lundgrens ovanliga anlag öppnade målarakademien i Stockholm för första gången sina portar för en kvinlig lärjunge. Detta var i slutet af 1840-talet och skedde

efter särskildt medgifvande af akademie-direktionen. Det skulle visserligen ännu dröja en del år, förrän tillträde till statens främsta konstskola tillerkändes kvinnan, ej blott som en undantagsförmån, utan som en henne af lagen sanktionerad rättighet. Den unga konstnärinna, hvars hela lif sedan skulle ägnas åt statens tjänst, torde emellertid ha visat, att den kvinliga begåfningen äfven är värd taga vara på, och med fullt skäl kan man därför räkna Lea Ahlborn som en banbryterska för den svenska kvinnan på konstens område.

Men om hon, som sagdt, öppnade den väg för sina landsmänninnor, som förer till den bildande konstens stora, fria vidder, torde det verkningsfält, som särskildt blef hennes, och där hon nedlagt ett lifslångt plikttroget, värdefullt arbete, blott i sällsynta fall komma att ligga inom en kvinnas räckvidd. Redan hennes egenskap af att vara likställd med en statens embetsman, gaf henne en undantagsställning. Likaså har väl den konststart, hon utöfvade, eller medaljgravören, knappast med någon som helst framgång före henne idkats af en af hennes kön, liksom det torde dröja innan grafstickeln, som nu fallit ur hennes i döden kallnade hand upptages af en kvinna.

Lea Ahlborns lifsgärning kan således med skäl sägas ha varit för en kvinna ovanlig, på samma gång den var rikare och lämnade oförgängligare spår efter sig än hvad som är fallet med det stora flertalet af människor.

Att här ingå på en närmare utläggning af Lea Ahlborns betydelse som konstnär är ej platsen, ej heller äga vi därför der rätta betingelsen. Från vissa håll har hennes betydelse som sådan blifvit bestridd. Men om någonsin en människas hela lifsverk talar högt för det bestående värdet af hvad genom detsamma vunnits och utträttats, så är det hennes. Några fakta ur Lea Ahlborns lif tro vi således, värtaligare än någon mer eller mindre uttömmande konstkritik öfver hennes arbeten, skola tala om den betydande insats hon gjort så väl i den svenska konsten som i samtidens historia. Ehuru väl kända af vår allmänhet tveka vi ej att här meddela några af de rent yttre dragen af hennes lefnad.

* * *

Lea Lundgren, dotter af kungl. mynt- och medaljgravören i Stockholm Ludvig Person Lundgren, föddes den 18 februari 1826. Redan tidigt röjde hon ovanliga anlag för teckning och ägnade

sig efter slutade skolstudier helt och hållet åt utbildning af sina konstanlag. Sedan hon af dåvarande direktören för Fria konsternas akademi erhållit särskildt tillstånd att deltaga i undervisningen, begagnade hon sig flitigt af denna förmån, under det hon samtidigt i hemmet öfvade sig i gravering under faderns ledning.

Då professor Qvarnström 1850 för en tid flyttade sin bildhuggare-verksamhet till Paris, erbjöd han det unga lofvande konstnärssämnet att vara honom följaktig. Bristande tillgångar hindrade likväl Lea att genast begagna sig af detta fördelaktiga anbud. Genom gravyrarbeten och målning lyckades det henne emellertid under stora försakelser och outtröttlig flit att samla medel till den efterlängtdade studieresan, som anträdde våren 1851 i sällskap med brodern, medaljgravören Per Henrik Lundgren. I Paris blef hon med stor välvilja mottagen af professor Qvarnström och erhöll genom hans bemedling fritt tillträde till statybildhuggaren Toussaints atelier, där hon öfvade sig i modellering, under det hon samtidigt fullkomnade sig i graveringskonsten under ledning af vapengravören Chevalier, myntgravören Barre samt sin morbror stengravören Salmson. Under den sistnämndes tillsyn graverade hon en del kaméer, hvaribland tvenne porträtter af dåvarande kronprinsen Carl och prins Gustaf, hvilka hemsändes och inköptes af den kungliga familjen.

Hennes brors tilltagande sjuklighet nödgade henne emellertid att hösten 1853 återvända till Sverige. Några dagar efter hennes hemkomst insjuknade fadern i kolera och dog. Under vistelsen i Paris hade myntverkets chef, öfverdirektör Almroth, som mycket intresserat sig för Leas konstutveckling, aflidit. För den efterträdande myntchefen, som tillträdt sitt ämbete under Leas frånvaro kort tid före faderns frånfalle, var hon naturligtvis alldeles okänd. En lycklig omständighet var likväl, att framlidne öfverdirektör Almroths begge döttrar voro inackorderade hos myntchefens familj, och tack vare deras välvilliga rekommendation fästades den nya myntdirektörens uppmärksamhet vid Lea, och hon fick i uppdrag att under broderns sjukdom tillsvidare bestrida myntgravörsbefattningen. Då äfven Per Lundgren aflidit blef Lea, som året förut ingått äktenskap med ornamentsbildhuggaren Karl Ahlborn, utnämnd till ordinarie myntgravör vid kungl. myntet, hvilken post hon beklädde ända till sin död den 13 sistlidne november.

Detta i korthet några biografiska data ur den berömda konstnärinnans lif. Här äfven en flyktig öfversikt af några af de arbeten

hon utfört, hvilkas talrikhet bäst vittnar om den högst ovanliga arbetsförmåga och energi, som var ett utmärkande drag i hennes karakter, och om det erkännande hennes konst kom till del, ej blott i vårt land utan långt utom dess gränser.

Under de gångna 40 åren ha de flesta medaljer, som i Sverige utförts, utgått från hennes hand. Sammanlagda antalet af de af henne präglade medaljer uppgå till öfver 350. Men äfven från andra länder har hennes framstående förmåga som medaljör varit erkänd och uppskattad och talrika hedrande uppdrag ha till henne ingått. Så utförde hon den 100-års-jubileumsmedalj, som staden New York 1883 lät prägla med anledning af Förenta staternas sjelfständighetsförklaring; dessutom medaljer öfver de framstående numismatikerna Joseph Mickley, Ch. Edv. Anthon och Daniel Parisch. — För Finland utförde hon Hofrättens i Vasa 100-års-jubileumspenning, jämte tvenne stora medaljer präglade med anledning af landtbruksutställningen och industriutställningen i Helsingfors 1876. — För Norge har Lea Ahlborn graverat Carl XV:de kröningsmedalj samt stämplarne till norska guldmynten; äfven den första uppsättningen till de finska mynten är hennes verk.

Till alla svenska mynt, som präglats under de senaste 40 åren, har Lea Ahlborn graverat stämplarne. Bland hennes, som vi nämnt, till ett antal af öfver 350 uppgående svenska medaljer, finnas bröstbilderna af en stor del af Sveriges konungar och berömda män såväl från nuvarande som förfluten tid. Den största af alla medaljer hon utfört, hvilken medalj äfven är den största af alla dem, som präglats i Sverige, är minnespenningen öfver Upsala universitets 400-års jubileum 1877 af $3\frac{1}{2}$ tums diameter.

Bland de rent yttre tecknen på det anseende, hon åtnjöt såsom utöfvare af sin speciella konst, må här nämnas de utmärkelser och hederstecken, som kommit henne till del. Redan 1863 erhöll hon af Carl XV medaljen »Litteris et artibus»; utnämndes 1881 till ledamot af akademien för de fria konsterna och tillerkändes år 1883 af svenska staten »för 30 årig utmärkt verksamhet i rikets tjänst» dess stora guldmedalj, »Illis quorum meruere labores». Af storher-tigen af Mecklenburg-Schwerin hedrades hon med medaljen »für Wissenschaft und Kunst» och 1878 valde kejsrerliga konstakademien i Petersburg Lea Ahlborn till hedersledamot. — Af de amerikanska för-eningarna »the Numismatic and Antiquarian Society of Philadelphia», »the Boston Numismatic Society» och »the American Numismatic

and Archeological Society of New-York» var hon likaledes hedersledamot.

* * *

Af ofvanstående, i hög grad summariska förteckning på hennes skapelser, tro vi oss emellertid hafva visat, att det arbetsmått hon utfört, äfven för en lång lefnad, kan kallas mer än vanligt betydande. Om man dessutom tager i betraktande, att familjeförsörjarens uppgift till största delen kom att hvila på hennes skuldror, förstår man, att hennes lif var en enda lång arbetsdag, delad mellan hennes konst och moderns och husmoderns omsorger. Det är också nu, då detta verksamma lif slocknat, omöjligt att helt kunna glömma den småaktighet hvarmed vår sista riksdag, då det gällde att visa sin erkänsla för de förtjänster fru Ahlborn inlagt om sitt fädernesland, nedprutade den summa regeringen föreslagit som pension åt den 70-åriga konstnärinnan.

Inför gravens ro böra dock alla missljud förstummas. Efter en väl använd arbetsdag har hon nu för alltid gått till hvila och det i samma hem, det långa, låga envåningshuset inne på det gamla myntets lummiga gård, där hon själf lekte som barn och där hon skulle få se, först sin egen blomstrande barnskara och så sina barnbarn tumla om i ystra lekar. I de bilder af sitt lands stora och berömda män, som hon med grafstickeln förevigat, har hon samtidigt inristat sitt eget namn, och i alla tider skall Lea Ahlborn nämnas i samband med svensk konst och svensk häfdateckning.

L. D—n.

Kvinnoklubbens idé.

Föredrag hållet vid Svenska kvinnornas nationalförbunds konferens.

Bland de föreningar, som tillhöra Svenska kvinnornas nationalförbund, är äfven Kvinnoklubben en, och det är för eder söka framställa Kvinnoklubbens idé och något skildra dess verksamhet, som jag för en kort stund ber om eder uppmärksamhet.

På förhand vill jag säga, att det inte är min mening trötta de närvarande med en hop statistik, — ehuru siffror ofta tala bättre än ord; — utan för att i största korthet söka visa, att

Kvinnoklubben under sin tillryggalagda lifstid gjort en icke så alldeles oväsentlig insats i den s. k. kvinnorörelsen och i sin mån bidragit att föra kvinnorna framåt till större upplysning, vidare andliga vyer, större tolerans gent emot hvarandra samt att skänka dem någon lifsgladje under arbetet.

Då för tio år sedan inbjudning att i Stockholm stifta en kvinnoklubb hörsammades af några hundratal kvinnor, hörde man lifliga förfrågningar, gissningar och förmodanden om syftemålet med densamma, och ännu i dag undras af en och annan, hvad som tilldrager sig i en förening med det i mångas öron ovant klingande namnet: »Kvinnoklubben».

De stora spörsmål, om hvilka kvinnor i allmänhet enat sig och i alla tider verkat för, äro ju bland andra barnuppfostran, filantropi, konst, litteratur m. fl. Nå väl, ingen af dessa frågor står särskildt på klubbens program, ehuru en mängd dithörande varit föremål för diskussion inom densamma.

Sålunda är klubben icke t. ex. ett slags pedagogiskt sällskap för spridande af några särskilda uppfostringsteorier, men där ha med stort intresse diskuterats flere dithörande frågor, såsom »samskoleidén», »folkskolan som bottenkola», »är kunskap liktydigt med bildning?», »nyttan af hemstudier och föreläsningar» m. fl.; dock, som sagdt, ett pedagogiskt sällskap är Kvinnoklubben icke.

Icke heller verkar klubben i likhet med många andra kvinnoföreningar uteslutande i filantropiskt syfte, ehuru där äfven dryftats många därtill hörande frågor, exempelvis om »ordnande af den offentliga välgöreheten», om »filantropi», om »the Settlements in east London» m. m.; hvarjämte klubben också i handling sökt draga sitt strå till stacken, då den år 1891 under den stora nöden i Stockholm anskaffade och till praktisk utdelning skänkte omkring 1,700 kronor till de arbetslöse.

Icke äro vi klubbmedlemmar heller så förskräckligt radikala, som en och annan förmodat. Vi umgå ej alls med några samhällsomstörtande planer och vi drifva ej någon slags politisk agitation. Den enda politiska debatt, som gått af stapeln inom klubben, är om allmän rösträtt, särskildt med hänsyn till kvinnorna, och att den icke ledt till något lysande resultat, veta vi alltför väl.

Icke heller äro vi klubbmedlemmar idel konstnärer eller författarinnor eller vetenskapskvinnor. Jag säger idel, ty i våra djupa led döljer sig nog en och annan individ, som väl kunde hänföra

sig till endera af ofvannämnda kategorier, men, som sagdt, detta gäller ej om det stora flertalet.

Alltså, mina damer, icke pedagogik, icke filantropi, icke politik, tunnsådt med idkare af konst och vetenskap, och mycket få s. k. blåstrumpor! — Men hvilken är då den lifskraftiga idé, som hållit oss samman under dessa 10 år, och som, hoppas jag, är nog mäktig att uppehålla oss genom nya decennier? Hvar är tanken? Hvarifrån kom väckelsen? — Det är nu på tid att något berätta om anledningen till Kvinnoklubbens stiftande och några få drag ur de gångna årens historia, kort och godt, hvad Kvinnoklubben *är* och hvad den *gör*.

I den inbjudning till stiftande af en kvinnoklubb i Stockholm, som af några för saken intresserade damer år 1887 utsändes till olika kretsar af utom hemmet arbetande kvinnor, heter det bland annat: »Vår hufvudstad håller på att utveckla sig till storstad, och under en sådan utveckling uppstå nya behof på olika områden. Proportionsvis ännu snabbare än Stockholms folkmängd har de utom hemmen arbetande kvinnornas antal ökats. Denna hastiga tillväxt har helt naturligt framkallat en allt tydligare splittring i yrkesgrupper. Bland medelklassens utåt arbetande kvinnor — och om dessa är här hufvudsakligen fråga — bilda t. ex. lärarinnor vid högre skolor och folkskollärarynnor olika grupper, de vid post, telegraf, telefon, på bank, kontor eller i praktiska yrken anställda en hel följd af smågrupper. Denna delning har obestriddigen några fördelar med sig, men den innebär stora faror för kvinnan som människa, främst ensidighetens fara, som ju hvarje art af isolering medför. Därtill kommer, att den utåt arbetande kvinnan allt för ofta saknar ett godt hemlifs trefnad och glädje, liksom hon af brist på tid och medel endast sparsamt kan njuta af uppfriskande sällskapslif. Hennes krets blir lätt trång, hon känner sig ensam och ställd utanför det rikare lif, som rör sig omkring henne. En sammanslutning mellan olika grupper af kvinnor för utbyte af idéer och för idkande af ett godt och angenämt kamratlif skulle säkert kraftigt motverka den påpekade isoleringens faror för intelligens och känsla.»

Se där allt! Där är grundidéen, tanken, som vi byggt på i dessa tio år. Vi kvinnor, som arbeta utom hemmet, vi skulle bereda oss litet *lifsglädje* under arbetet, vi skulle själfva skaffa oss en *tillflyktsort*, där hvarje medlem kunde känna sig som hemma hos sig själf, men på samma gång ute i lifvet, där vi kunde lefva ett godt kamratlif utan krus och tvång, där vi hade ett neutralt om-

råde, där ordet var fritt, där det ej var fråga om rang eller klass, ålder eller färg, — dit man kom, när man ville, och därifrån man gick, när man behagade, där man kunde få ro eller ryckas upp, allt som man mest behöfde, — en oas i hvardagslifvets öken, en oas, som ständigt vinkade.

»Önskningsmålet», heter det nämligen vidare, »är, att klubben kommer att äga en rymlig, hemlikt anordnad, egen lokal, dit medlemmarna under lediga stunder kunna gå för att läsa dagens tidningar, nyare tidskrifter och litteratur, idka musik, intaga tillfälliga eller regelbundna måltider och förfriskningar, göra nya bekantskaper, och odla de gamla, angenämt tillbringa lediga stunder i en tillfälligt eller afsiktligt sammanförd krets och emellanåt samlas till större samkväm med föredrag, diskussion och sällskapslif.»

Den framkastade idén vann liflig tillslutning. Inom ett år räknade den nya föreningen omkring 400 medlemmar, och det visade sig snart, att den första lokalen, som klubben hyrt på Gamla Norrbro, var alldeles otillräcklig. Vi diskuterade en gång på klubben danskornas idé om en »Kvindernes Bygning», men ehuru åtskilliga voro varmt intresserade för att söka realisera en dylik idé äfven här i Stockholm, lär det väl dröja långa tider, innan Kvinnoklubben i ett »kvinnornas palats» kan få sig ett eget hem förbehållet, och till dess lär den väl ock få vara ambulatorisk. Nu har klubben sedan tre år sitt hem i huset n:o 17 Norrlandsgatan, således en ganska centralt belägen lokal. Den består af en sal, som användes till diskussions- och musikrum, ett förmak, ett biblioteks- och läsrum och ett rum, som disponeras af den af medlemmarna, som tillika är klubbens värdinna eller husfru. Meningen är nämligen, att klubben helt och hållet skall göra intryck af ett hem.

Trots de enkla anordningarna har det ej varit förenadt med liten ansträngning att åstadkomma och ekonomiskt vidmakthålla ett dylikt företag, helst alltsammans skall bära sig på medlemmarnas årsafgifter, hvilka naturligtvis måste sättas lågt, då kvinnor i allmänhet ha låga löner. Men tack vare energi och intresse för saken, har allt hittills gått väl.

Gärna skulle jag i en serie bilder vilja visa en mängd interiörer från de olika skedena i klubbens lif eller låta ett år i dess historia åskådligt träda inför edra ögon. Nu få orden, alltför fattiga, tjänstgöra.

Som sagdt är lokalen tillgänglig för medlemmarna hela dagen året om. Om man tar med i beräkningen den begränsade tid de

flesta arbetande kvinnor äga till sin disposition, måste man erkänna, att klubben i hvardagslag än ganska talrikt besökt. Man är där i tillfälle att läsa de dagliga tidningarna, en mängd tidskrifter och böcker, man kan slå sig ned och skriva brev, musicera, med få ord, man är som hemma hos sig själf. Just i det afseende har Kvinnoklubben företrädre framför andra kvinnoföreningar, att den har egen, hemlikt anordnad lokal, som är tillgänglig för medlemmarna hela dagen året om.

I regeln anordnas samkväm två gånger i hvar och en af månaderna september—maj, hvarannan gång med diskussion eller föredrag, hvarannan gång såsom sällskapsafton med musik och sång, uppläsningar, dramatiska tillställningar m. m. Ehuru klubben icke är ämnad vara uteslutande diskussionsklubb, har dock, som erfarenheten visat, det största intresset koncentrerat sig kring diskussionerna, vid hvilka naturligtvis mest behandlats frågor, som speciellt röra kvinnan, men äfven en mängd andra. Af ganska stort intresse är att iakttaga, hurusom en mängd medlemmar, hvilka först bedyrat, att de aldrig skulle våga så där högtidligt säga »fröken (eller fru) ordförande» en gång, än mindre sedan yttra sig liksom under kontroll och med risk att få hvarje sitt ord fördt till protokolls, så småningom öfvervunnit sin blyghet och kommit med klart framställda tankar och synpunkter, som skänkt ljus i ämnet och gifvit impulser åt andra. I det afseendet har klubben verkligen varit en hälsosam skola, endast därigenom, att många där lärt sig att våga deltaga i diskussioner, alldeles bortsedt från den stora betydelse diskussionen såsom sådan har att föra fram en viktig fråga i ljuset och få den belyst från olika sidor, för att sedan blifva lättare omsatt i praktik ute i lifvet.

Det otvungna, fria, kamratliga i klubblivet har gjort, att många sökt inträde som medlemmar i Kvinnoklubben, hvilka ej hafva direkt nytta af densamma, eller för hvilka den är ett verkligt behof. Så t. ex. märkes bland medlemmarna ett ganska stort antal gifta damer, som alldeles ej ha arbete utom hemmet, men som med stort intresse deltaga i hvad som förekommer och flitigt infinna sig till klubbens samkväm. Då klubben synes vara en kär tillflyktsort för dessa, som dock äga ett eget hem, hvad kan den då icke vara för den, som lefver ett ensamt lif eller lider af isoleringens hemska ödslighet? Hur kan den icke skänka sådana kvinnor omväxling, personligt umgänge och något upplyftande och soligt att minnas under hvardagslivets enförmiga släp?

Vi, som lefvat med i klubben under alla de år den existerat, vi, som där varit i tillfälle att knyta värdefulla vänskapsband, som därifrån kunna minnas en mängd rika tankeutbyten och uppfri-skande glada stunder, vi, som där fått vidgad syn på en mängd för-hållanden, fått vana att tala och diskutera, vi, säger jag, kunna ej annat än beklaga dem, som ej varit i tillfälle att komma i åtnju-tande af samma förmåner. Önskligt vore ock, att ännu flere af dem, för hvilka klubben kunde vara till största glädje och nytta, verkligen begagnade sig af de fördelar den erbjuder genom att ingå som medlemmar i densamma. I England och Amerika, där kvin-norna mer inse behovet af sammanslutning för att gemensamt stu-dera lifvet, finnas i hvarje större stad en eller flere kvinnliga klubbar med ändamål att bereda kvinnan en väl behöflig omväxling från det dagliga arbetets tyngd.

* * *

Då jag af Kvinnoklubben erhöll det förtroendeuppdraget att vid kvinnokonferensen föra dess talan, bäfvade jag tillbaka vid tanken att uppträda inför en samling kvinnor, hvilka anländt hit från nordens skilda land i afsikt att behandla åtskilliga af de för oss kvinnor viktigaste frågor, men jag hemtade mod af den tanken, att man just i denna konferens ser uttryck för den stora, härliga tanke, som kännetecknar vår tid, denna solidaritetskänsla, som strömmar genom de olika samhällslagren, som plånar ut gamla fördomar, ned-bryter skrankorna mellan de olika klasserna, och som i vårt land liksom i öfriga tar sig sådana vackra uttryck som exempelvis i sammanslutning mellan studenter och arbetare, mellan målsmän för vetenskap och folkupplysning, mellan bildade och kroppsarbetande kvinnor o. s. v. Det var ock samma idé, som skapade the Woman's Building å utställningen i Chicago, samma, som symboliserades af den »gyldene Lövetand», som satt öfver ingången till Kvindernes Udstilling i Köpenhamn, — det är ock samma idé, som gifvit upphof åt Kvinnoklubben i Stockholm. Woman's building är jäm-nad med jorden, de danska kvinnornas Udstilling är stängd, vår konferens är snart ett minne blott, men den stora gemensamhets-tanken lefver kvar, och den står upp i nya former under olika tider. Ur denna stora tanke är, som sagdt, också den förening framsprun-gen, hvilkens syfte jag i korthet denna stund för eder sökt fram-ställa, och med tanken på, hvad den under de gångna åren skänkt många af oss kvinnor, och med tacksamhet mot dem, som först rea-

liserade den vackra tanken, känner jag mig manad att sluta med de orden, med hvilka den finske skalden började sin minnessång öfver vår fräjdade landsmaninna Fredrika Bremer:

»Plats för idéerna! Plats för de höga,
 friborna tankar, som i världens natt
 likt gnistor tändas för vårt skunma öga
 och alstra, lyfta, lysa, värma gladt! —»

Hanna Andersson.

Ett studentmöte med kristligt program.

Mötet vid Herlufsholm på Själland sistlidne sommar var icke det första studentmöte af detta slag, som hållits i norden. Det hade haft tre föregångare, ett i hvardera af de tre skandinaviska länderna, — det sista i Vadstena 1895. Men åtminstone i ett afseende hade Herlufsholmsmötet en annan karaktär än de föregående. Det var det första nordiska studentmöte, hvartill kvinliga studenter särskildt inbjudits och hvaruti de i någon nämnvärd mån deltog. Ty att tre modiga norska pionierer närvarit i Vadstena, hade naturligtvis icke kunnat invärka något på karaktären af detta möte. Däremot torde det icke vara någon öfverdrift i det påståendet, att det kvinliga elementet vid Herlufsholm i ganska hög grad bidrog att sätta färg på samvaron. I den mån så var förhållandet borde också en redogörelse för mötet kunna vara på sin plats i Dagny.

Men först några ord om ändamålet med den studentrörelse, som fått ett uttryck i detta möte.

Idén därtill har närmast utgått från Amerika, där redan 1877 fans en kristlig studentförening, som nu räknar närmare 35,000 studenter och professorer och som man har att tacka för det förvånande faktum, att för närvarande något mer än hälften af Förenta Staternas akademiska medborgare tillhör en prononceradt kristen åskådning. I Storbrittanien och Irland har rörelsen sedan 80-talet haft ett mer eller mindre starkt inflytande på större delen af därvarande högskolor, härvid stående i närmaste förbindelse med en lifskraftig studentmissionsförening, som till sin sista stora kongress i Liverpool 1896 lyckades samla 750 studenter från alla hörn af

världen, däribland Kina och Japan. Liknande föreningar finnas äfven i Tyskland, Frankrike och Schweiz, och hvad Skandinaviens kristliga studentförening angår, så har den nu på sju år medhunnit fyra möten och består sig med en egen tidning, månadsbladet »Excelsior», som utgifves i Kristiania med svensk redaktör och bidrag från Danmark och Finland.

Vid Vadstena-mötet 1895, den första konferens med representer från alla större protestantiska nationer, bildades »The World's Student Christian Federation», som har till uppgift bl. a. att förena de kristna studentrörelserna öfver hela världen och att leda de akademiskt bildade klasserna till arbete för utbredande af ett kristligt lif. Den sista uppgiften omfattar naturligtvis missionsverksamhet i långt vidsträcktare bemärkelse, än man vanligen inlägger i detta ord: en mission i närmaste samband med de olika ländernas och individernas moderna, »rent världsliga» kulturuppgifter, vare sig det nu gäller att genom socialt arbete vinna de europeiska ländernas många »afkristnade» individer, eller att i tid rädda hednavärldens intelligensaristokrater vid Indiens och Japans unga universitet från den europeiska öfverkulturens »eldvatten»: pessimism och skepsis. Särskildt bland Stor-Brittanniens missionärer finnas storartade typer af kristen intelligens; framför allt *Livingstone*, läkaren, geografen, naturforskaren, han, hvars helgjutna harmoni icke splittrades af några artificiella klyftor mellan kristendom och vetenskap och som träffades af döden, då han knäböjde i bön för Afrikas räddning.

Vanskligt är att uttala sig om den betydelse, »Världens kristna studenters förening» kan komma att få. Det beror naturligtvis på det sätt, hvarpå den sköter sin storartade uppgift att bringa evangelium till de bildade på de bildades eget språk, det enda, hvarigenom man når dem -- för att sålunda genom hufvudet nå hela samhällskroppen. Öfverskådliga rynder inom andens värld ligga framför oss. Visst är, att kristendomen har stora utsikter att segra i ett land, hvars präster, jurister, läkare och lärare äro genomträngda däraf sedan sin universitetstid — under förutsättning af att man väl aktar sig för allt osundt kottoriväsande, alla försök att göra Kristi lära till en »esoterisk» religion för de bildade allena. Men hittills åtminstone har den kristna studentrörelsen icke fallit för frestelsen att söka hvad Ibsen kallar: drifva folk »i sognevis til Paradis».

Ett nära religiöst samband mellan universiteten öfver hela världen midt i denna krigsryktenas och sektsplittringens tid är för

öfrigt den bästa illustration till den gamla satsen, att inom kristendomen »icke fins jude eller grek», utan alla äro ett i Kristus.

Och hvad som särskildt inom kvinnovärlden borde uppfattas som ett glädjande tidens tecken: den kristna studentrörelsen har gjort allvar afven af den så ofta citerade fortsättningen af denna sats: »här är icke man eller kvinna». Föreningen har, trogen sin grundsats, *enheten mellan världens studenter i personlig tro på Kristus*, lyckats bortse icke blott från splittringen mellan de olika kyrkornas bekännelser, utan äfven från en af samhällenas mest inrotade fördomar och — icke af »ridderligt galanteri mot damerna», utan af allvarlig öfvertygelse om den högre kvinnobildningens stora betydelse för Guds rike utan tvekan gifvit de kvinliga studenterna plats i ledet, ja äfven bland befälet. Särskildt i England spela kvinnorna en stor roll inom denna studentrörelse, något som ställer den kristna frisinnet i en lysande dager, hälst om den ses mot den mörka bakgrunden af vissa hypermodernas reaktionsföreteelser i »de stora kulturländerna». Jag tänker härvid närmast på Cambridge's universitets nekan att bevilja kvinnorna de lärdomsgrader, till hvilka deras aflagda examina göra dem berättigade. Man skulle kanske vänta sig, att England, som med Sverige delar äran af en genom historiens gång nästan orubbad konstitutionell frihet, äfven i afseende på ifrågavarande slags liberalism borde kunna täfla med Sverige; men ännu torde det dröja, innan man i de parlamentariska ullsäckarnas och de byråkratiska perukernas land lärt sig bortse från gamla mossbelupna traditioner. Desto mera glädjande om dessa i stället få vika från det religiösa området, som ännu af mången säkerligen betraktas som ett »dunkelmännens» sannskyldiga eldorado.

* * *

Det kan nu vara tid att öfvergå till våra mötesdeltagare. Det var en brokig ungdomsskara från Nordens olika länder, som möttes vid Köpenhamns järnvägsstation på morgonen den 17 juli 1897, och instufvades i de små trånga danska kupéerna på väg till Syd-Själland. Antalet uppgick till omkring 235, hvaraf största delen naturligtvis var från Danmark, hvilket land också hufvudsakligen representerades af teologer. Detta var däremot icke fallet med de öfriga nationerna; Norge och Finland hade t. ex. mest skickat medicinare. För öfrigt voro alla fakulteter representerade, de tekniska högskolorna icke till förglömmas. Sammanlagda antalet kvinliga studen-

ter uppgick till 35, därvid 3 från Sverige, 10 från Norge och 11 hvardera från Danmark och Finland. Att Sverige var fåtaligast representeradt, berodde på två orsaker: dels splittringen i fem olika högskolor, (om man räknar med Karolinska institutet), hvilket betydligt försvårar sammanhållningen; dels den karaktäristiska omständigheten, att Sverige, trots sitt öfverlägsna invånarantal har minsta antalet kvinnliga studerande, d. v. s. sammanlagdt endast omkring 70, då Finland åtminstone har 200, som verkligen fortsätta sina studier, och Norge och Danmark nära 100 hvardera. En helt naturlig följd af den högre flickundervisningens relativa dyrhet hos oss.

Samtliga kvinnliga deltagare buro sina resp. studentmössor, utom danskorna, som nöjt sig med att sätta danska kokarden i sina sommarhattar, men måste lofva bot och bättring till nästa möte, vid äfventyr att eljes inte bli mottagna. Faktiskt erbjödo de många mössorna en ståtlig anblick tillsammans med ljusa sommar-toiletter. Särskildt tycktes norrmännens artistiska »sorte duskelue» gouterad på alla håll, och man bytte gärna till sig en dylik för att lära sig graciöst och efter alla konstens regler uppbära silkestofsen på högra axeln. En entusiastisk svensk påstod rent af, att den var en ypperlig säkerhetsventil för öfverströmmande skandinaviska broderkänslor: man hade ju i nödfall alltid »dusken» att stryka på. Norrmännen, som själfva finna den tämligen besvärlig, innan de hunnit minska dess reglementerade vikt genom att därur taga sysilke till lagningar, tycktes heller inte ha något emot att segla under främmande flagg. Här spelte den politiska partisplittringen ingen större roll, än fallet var med en norska och en svenska, som genast bytte mössor, efter att ha gjort den glädjande upptäckten, att den ena var »venstre» och den andra »norskätare».

Ålderdomen vid mötet representerades af några hvithåriga professorer, teologen Madsen från Köpenhamn, kemisten Waage från Kristiania och prof. Rudin. Äfven några yngre danska och svenska universitetslärare närvaro, bl. a. den danske nationalekonomen prof. Westergaard, som i ansiktsuttryckets idealitet betydligt erinrade om Pontus Vikner.

Ett intressant studium erbjödo de olika nationaltyperna, som »oss allom till glädje och fromma» äfven på det religiösa området visade sig tämligen starkt utpräglade — tillräckligt skiljaktiga för att verka uppfriskande, men dock tillräckligt besläktade för att icke hindra den inbördes förståelsen.

I sistnämnda fall utgjorde måhända endast finnarne ett undantag. Då de uteslutande voro fennomaner, af hvilka de flesta hade finskan till sitt modersmål och somliga endast med svårighet talade svenska, var det naturligt, att de i flere afseenden kommo att bilda en liten grupp för sig, och att svenskarne ofta måste tjänstgöra som tolkar vid samtal mellan finnar och danskar. Ett egendomligt intryck gjorde det onekligen att se studenter af Runebergs och Topellii folk redan till den grad främmande för det öfriga Nordens kulturlif, att t. o. m. Snoilskys »Svenska bilder» med Edelfelts teckningar tycktes vara några af dem ett okänt värk. Dock — förr eller senare måste det väl så gå. Och Herlufsholmsmötet jäfvade dock icke den gamla erfarenheten, att finnarne vid gemensamma festligheter behandlas som de öfriga skandinavernas bortskämda barn. Vi skulle också faktiskt ha haft svårt att reda oss utan denna finska grupp med de för oss så barbariska namnen på -onen och inen. Åtminstone vore det omöjligt att tänka sig ett sannskyldigt Herlufsholmsmöte utan den härliga sång och den specielt finska prägel af enkel, trohjärtad gudsfruktan, hvarmed de 21 Helsingforsarne riktade vårt samlif — allt i den naivaste okunnighet om den stora roll de i själfva verket spelade.

För öfrigt utgjorde de 11 finskorna i förhållande till sina manliga kamrater den mest lysande reklam för den finska samundervisningen. För den, som fått blicken tidigt förstörd genom sällskapslifvets onatur, är det helt enkelt omöjligt att tänka sig en så harmonisk förening af fin takt och okonstlad hjärtlighet i förhållandet mellan unga män och kvinnor.

Så ha vi danskarna med deras mera europeiska, ofta nervöst intelligenta prägel, deras rent af virtuosmässiga lätthet att uttrycka sig och deras i alla skiften obesvärade gemytlighet, lika vidt skild från normännens oslipade »käckhet» som från svenskarnas tunga, korrekta värdighet. Det var också endast en helt naturlig konsekvens af de nationella förhållandena, att danskorna voro de mötesdeltagare, som bäst gjorde skäl för namnet »unga damer». Delvis till följd af att de flesta ha sina hem i Köpenhamn har något egentligt kamratlif mellan manliga och kvinliga studenter eller bland de kvinliga sinsemellan där ännu icke hunnit utvecklas. Den kristliga studentrörelsen har i själfva verket medfört deras första organisationsförsök, på samma gång den gifvit uppslag till nära beröring med kamraterna från Nordens öfriga länder. -- Af de närvarande danskorna hade några redan slutat sina studier, bland dem

en skolföreståndarinna från Köpenhamn, en »cand. mag.» som examinerar i grekiska och latin för studentexamen vid en af Köpenhamns största flickskolor, och en annan cand. mag. som nu på hösten gått ut som missionär till Santhalistan med sin man, en af hufvudstadens mera kända yngre prästmän.

Kunde danskorna egentligen indelas i två klasser, äldre och mycket unga, så voro däremot bland de tio norskorna flere öfvergångsstadier representerade, alltifrån den nybakade studenten, som redan hunnit göra sig känd som en af Kristianias bästa skidlöperkor och till en gift medicinare, som snant blir färdig att börja sin läkarepraktik. De tre »veteranerna» från Vadstena-mötet voro också med: unga hurtiga medicinare med en längd och en norskhet, som gjorde dem ytterst respekterade af en »storsvensk» kamrat, med hvilken de gärna gnabbades. Och last but not least Skandinaviens enda kvinnliga *teolog*, som efter att ha tagit teologie kandidatexamen — ungefär motsvarande vår dimissionsexamen — ämnar värka som kristendomsläsarinna!

* * *

Till sist några ord om själfva mötet. Det är ingen lätt sak att på landsbygden finna lämplig plats för ett möte om 235 deltagare, men den danska komitéen har all heder af sitt val för sommaren 1897. Herlufsholms »lærde skole» nära Nästved grundades 1565 af amiralen Herluf Trolle, en af den danska renässansens äldste personligheter, strax innan denne dog af sina i det nordiska sjuårskriget ådragna sår. Afkastningen af det stora godset åtgår sedan dess till underhåll af skolan, en med åtskilliga friplatser försedd helpension, där gossar från hela landet beredas till studentexamen.

I de vänliga lärarefamiljerna på Herlufsholm voro främlingarna föremål för den välvilligaste danska gästfrihet, och de kvinnliga mötesdeltagarne behålla nog i godt minne det kaffe, som man här och där i parken trakterade dem med. Den vackra, nyrestaurerade kyrkan användes vid mötesgudstjänsterna, och i de rymliga slottsbyggnaderna instufvades den talrika ungdomsskaran, flickorna i ett hus för sig själfva. Veklighet hade man ingen hänsyn för; de flesta sofvo i en stor sal på hömadrasser med bara golfvet till underlag; endast »notabiliteterna» fingo särskilda sofrum med riktiga sängar. Herrarne fingo själfva sista morgonen tömma ur innehållet af sina höpåsar i ladan — n. b. hvad som fans kvar efter

kvällarnes heta kuddkrig. När jag denna morgon kl. 6 vaknade i ett hörn af den stora flicksalen, där norska taltes på ett håll och finska (absolut obegripligt) på ett annat, hade jag också en dunkel förnimmelse af, att vi voro inkvarterade krigare från olika delar af ett stort fädernesland och att det nu gällde att snöra sina ränslar och ge sig ut i striden. En bild, som ju håller inte var så alldeles olämplig!

För öfrigt hade man, som det anstår krigare, inte mycken tanke på fysiska bekvämligheter under dessa på själsintryck så rika dagar, och mötesordföranden, den blifvande santhalmissionären, kunde sanningsenligt försäkra skolans ärevördige »forstander», förre konseljpresidenten, baron Reeds-Thott, som med sin baronessa deltog i en af våra middagar, att vi med Holbergs Jeppe kunde säga oss ha »sovet udmærket i Baronens Seng». Måltiderna intogos i ett stort tält utanför slottet. Flickorna placerades därvid i midten vid ett särskildt bord, men de oupphörliga talen med ty åtföljande hurrarop bildade tillräcklig förbindelse mellan oss alla. Ett par af dessa tal, det ena af en ung norsk läkare och det andra af prof. Rudin, gällde särskildt de kvinliga deltagarna och besvarades af en norska, som hälsade oss alla välkomna till Norge, där nästa möte skall hållas 1899. Att talen till oss hade helt annan karaktär än vanliga studentfesters officiella skåltal för kvinnan, behöfver icke påpekas. Jag hörde för öfrigt mer än ett yttrande af samma slag, som jag händelsevis hann att uppfånga ur ett samtal mellan ett par norrmän: »det er svært morsomt, at det er saa mange kvindelige Studenter her i aar!» — »Omen accipio,» tänkte jag; »det ordet skall ge eko öfver Kölen.»

Öfver mötet i sin helhet hvilade en prägel af på samma gång ungdomsfriskhet och stilla värdighet, och man märkte ständigt, att man befann sig bland akademiska medborgare, lika väl som att dessa till större delen utgjordes af positivt troende kristna. Kulturintressena spelade här för stor roll, för att frälsningsarmé-artad exaltation skulle hafva kunnat insmyga sig, äfven om mötet vida mer åsyftade direkt uppbyggelse än dryftandet af teoretiska frågor hörande till kristendomens periferi. Här må endast några spridda detaljer meddelas.

På söndagen predikade Sjöllandsbiskopen i Herlufsholms kyrka. Dagen, därpå hade vi, en kavalkad på mer än 30 vagnar, en utfärd till ett par närbelägna slott.

Vid en diskussion öfver kristendom och kultur, på ett mästerligt sätt inledd af en grundtvigiansk präst, kom talet bl. a. in på den sociala frågan, och en dansk egyptolog, assistent vid kongl. bibl. i Köpenhamn, bragte därvid i mycket sympatiska ordalag kvinnofrågan på tal, i afsikt att från de kvinliga studenterna, som dittills varit ett »de stummes lejr», få ett uttalande af, hur de tänkte sig kvinnosakens ställning till kristendomen.

Svaret kom också följande dag under en diskussion om »Studentertilivets Lys og Skygge». Jag söker här referera det, ehuru referatet ej blir exakt, då talarinnan icke hade något koncept.

Med en analogi, tagen från Luk. 13: 11—13, historien om den hopkrumpna kvinnan, som haft »en vanmäftsande i 18 år och icke förmådde rätta sig upp,» men som genom Jesu handpåläggning »blef fri från sin vanmakt och strax reste sig upp och förhärligade Gud,» framhöll talaren, huru kvinnan i alla samhällen, där kristendomen verkligen fått tränga ned, blifvit frigjord från trældom och vanmakt, och hur därför sträfvandena för kvinnans frigörelse i själfva verket ha sin bästa bundsförvandt i Kristi lära.

»Själfva de radikala litteraturströmningar, som äro gemensamma för nordens länder, synas i våra dagar vara på god väg att mot sin vilja kasta den sansade kvinnosakens vänner i armarna på kristendomen. Jag tänker härvid närmast på den tysk-dansksvenska författarinnan Laura Marholm och hennes eftersägare i Sverige. Den kvinnofrigörelse, den kvinnobildning, som den hypermoderna litteraturen predikar, är i själfva verket af sådant slag, att därpå skulle kunna tillämpas Taines bekanta ord: »att lämna kulturen åt kvinnan, det är att sätta en rakknif i ett barns hand.»

Den kristna kvinnans plikt kan endast vara att i ord och handlig bestämdt protestera mot detta neddragande af kvinnoemancipationens heliga sak. Utan tvifvel ha särskildt de akademiskt bildade kvinnorna med kristen åskådning här en stor uppgift framför sig, och Herlufsholmsmötet har varit oss ett glädjande tecken till, att vi icke behöfva stå ensamma i vår kamp. Jag vet, att jag talar i namn af mina härvarande kamrater från Nordens alla universitet, då jag begagnar tillfället att uttala ett hjärtligt tack för den brodershand, som räcktes oss redan i den uttryckliga inbjudningen till kvinliga studenter att närvara vid mötet, och för all den vänlighet, som under dessa dagar kommit oss till del från våra manliga kamraters sida. Här finnas dock säkerligen många, som

ännu stå tveksamma inför frågan, om de kvinliga studenternas insats i universitetslivet bör kunna hänföras till dettas »Lys- eller Skyggesider». Man får icke så sällan den frågan, hvarför man just går den akademiska vägen och icke hellre söker sin bildning vid något af de många lärarinneseminarierna i våra respektiva länder. Härpå kan svaras, att universitetsstudierna ha två stora fördelar. *Dels* skänka de inblick i vetenskaplig metod, i sättet att nå de vetenskapliga resultaten, hvilket alstrar en ödmjukhet inför sanningen, som icke den noggranna läxläsningen af begränsade kurser kan gifva. *Dels* bringas män och kvinnor vid universiteten i en beröring med hvarandra, som är af allvarligare art än den, som i sällskapslivet står dem till buds. Om illusionerna ramla på grund häraf, så är detta ingen olycka, då man i stället ernär en desto djupare kännedom om hvarandras »evner» till ömsesidig hjälp och komplettering. På detta sätt kunna kvinnornas universitetsstudier få stor betydelse för en sund utveckling af kvinnosaken, som i själfva verket, såsom någon uttryckt det, endast går ut på »kvinnans fastare inlemmande i samhällsordningen,» där hennes egendomliga kraft och begåfning hittills icke fullt fått komma till användning. Men detta fastare inlemmande i samhällsordningen kommer på samma gång att betyda ökade möjligheter för arbete i Guds rikes tjänst.

Kvinnosaken, på detta sätt fattad, innebär ingen som helst fordran att få undantränga männen, endast kraf på *rätten att arbeta*. Detta kraf var det, som Fredrika Bremer och Camilla Collett togo till utgångspunkt för sina sträfvanden, och det höfves oss unga att i samma anda upptaga den verksamhet de lämnat oss i arf. Och om vi, kristna kvinnor, öfver hvilka Frälsaren utsträckt sina välsignande händer, därefter »räta oss upp», så är det icke för att se våra bröder öfver axeln, utan för att tillsammans med dem »förhärliga Gud».

* * *

När jag nu i erinringen går igenom de fem lyckliga dagar vid Herlufsholm, finner jag, att de blifvit till något vida mer än »ett minne blott». Vid hvarje återblick på denna soliga tafla af kristendom, ungdom, bildning och kulturell »skandinavism» med dess färgrika ram af gamla danska slottstinnar och bokskogar. vibrerar ännu inom mig den himmelsstormande bönen i mötets inledningsång:

»Lad det kendes, vi er unge Som i Verden ingen mer,
 Lad det juble fra vor Tunge, Saa forundret Verden ser,
 Lad vor unge Frihed gløde, Solen lig i Vest og Øst,
 Saa vi drage, saa vi nøde Bundne Hjærter til dit Bryst!»

Lydia Wahlström.

Ett historiskt minne.

Anteckningar från Rouen.

I Normandies förtjusande hufvudstad har nio sekler efterlämnat ännu bestående minnesmärken, och flertalet af dessa är af ojämförligt storartadt slag. Sålunda har man ännu i behåll *katedralen*, hvars äldsta delar stamma från det 11:e årh.; den härliga kyrkan *S:t Owen*, af fullblodig, ädel gotik, och den förtjusande, om också något själfsväldiga, *S:t Maclou* från gotikens sensommar. Man har vidare de berömda *hallarna*, hvilkas utsträckning och soliditet vittna fördelaktigt om Rouens handel och industri under medeltiden; det obeskrifligt sköna *justitiepalatset* från början af femtonhundratalet och, som exempel på privatmans smak och rikdom under samma tid, det praktfulla *hôtel du Bourgthéroulde*. Dessutom en mängd andra minnesmärken, hvilka alla tillsammans göra Rouen till en af Frankrikes förnämsta och mest sevärda städer.

Men intet af de minnesmärken, jag ofvan nämnt, intager i närvarande stund ett så framstående rum i den allmänna meningen eller är med andra ord så på modet, som ett helt simpelt, rundt torn af rätt betydligt omfång, hvilket reser sig på den norra sluttningen öfver den gamla delen af staden. Det är den sista resten af det kastell, som Filip August uppbyggde efter Normandies införlifvande med Frankrike.

Det är dock ingalunda för denna krigiska konungs skull, som det gamla tornet, efter att i många århundraden ha fått ligga i förfall, åter kommit till ära och värdighet. Dess återupprättande står i samband med något helt annat — med det upplågande på nytt af *Jeanne d'Arc*-kulten, som för en del år sedan ägde rum inom Frankrike.

Poeterna besjöngo hennes minne, konstnärerna förevigade hennes bild, och hvarje ort hon kommit i beröring med skyndade sig att uppslä minnestaflor och resa stoder.

Hvem skulle väl ha trott det? Rouen, som icke hade något annat att skryta med än att ha hyst henne som en olycklig fånge inom sina murar och att ha dragit ihop bränslet till hennes bål, skyndade sig att följa exemplet och slog sig verkligen till riddare af denna sorgliga ära. Att hennes domare, på ett enda undantag när, voro fransmän och hufvudsakligen normandiska prelater samt allesammans den engelska regentens kreatur, tyckes den goda staden på ett alldeles förbluffande sätt vilja draga glömskans slöja öfver. Lika fiffigt förstår den att rycka till sig några strålar ur jungfruns martyrgloria, i det den kastar bödelsnamnet öfver på engelsmännen.

Emellertid — hvad hade man att visa fram som Jeanne d'Arc-minne? Hon hade suttit fången i Rouen, och staden ägde ett torn, som var äldre än hennes tid — ergo måste det vara däri, som hon uthärdade en vinters mycket svåra fångenskap. Följaktligen kom det gamla, halft raserade tornet åter till heders under namn och värdighet af Jeanne d'Arc's fängelse.

Men den historiska forskningen, som i våra dagar är så ytterligt närgången, lät icke de goda Rouenborna behålla sitt dyrbara fängelsetorn i fred. Med hårdt vägande skäl visade den, att Jeanne's fängelse legat i en annan del af Filip Augusts kastell och blifvit, år 1809, af de då icke historiskt intresserade stadsborna själfva nedrifvet. Detta domslut fick dock inga praktiska följder, förrän det började att uppträda i resehandböckerna. Då måste stadens vise fäder taga saken under betänkande, och med stor présence d'esprit uppslogo de på det ställe, där tornet *hade* legat, en vacker marmortafla, hvilken för samtid och eftervärld skulle förkunna, att här var det, som Frankrikes martyr led sin sista och hårdaste fångenskap och som Rouens råd hedrade hennes minne med en tafel.

Till trots för denna mycket i ögonen fallande minnestafel, har jag hört en Rouenbo af den bildade klassen ännu utpeka det gamla tornet som jungfruns fängelse.

Dess stjärna, som visat ett så briljant uppstigande, behöfde dock icke helt och hållet fördunklas. Den lärda forskningen visade sig mildt stämd mot det gamla tornet, i det den ur rättegångshandlingarna framdrog, att det var i ett af tornrummen, som den olyckliga fången genomgick ett af de sista, ett af de mest snärjande och mest djefvulskt anlagda af de många förhören.

Tornets och Rouens ära var räddad. Det fiffades upp från hjässan till fotabjället, fick en plåthätta till skydd mot väder och

vind, en väktargång af trä omkring sltt krön för att göra medeltidsbilden mera fullständig och en gammal invalid till hedersvakt.

Kanske var det också ädlare bevekelsegrunder, som ledde municipalarrådet, kanske innerst inne en önskan att upphöja hvad förfädren orättvist förnedrat. Det är svårt att döma därom, men när man ser, hur allmänt i Rouen spekulationen har bemäktigat sig martyrens minne, blir man med skäl skeptisk.

Rundtom i butikerna, i synnerhet vid stadens vackraste och största gata, som bär Jeanne d'Arc's namn, ser man fönstren öfversvämmade af »Souvenirs de Jeanne d'Arc». Där äro etsningar på glas och målningar på porslin, smycken och nippssaker af alla slag, som bära hennes namn, vapen eller bild eller afbildning af det gamla tornet. Om dessa sammanställningar också i allmänhet visa stor smak, röja de dock aldrig pietet, och göra sig icke sällan omedvetet skyldiga till krass taktlöshet.

På den skönaste utsiktspunkten öfver staden, tätt under kyrkan Nôtre Dame de Bon Secours, är Jeanne d'Arc's staty rest. Det är en vacker tanke att låta henne, i den hvita marmorn förklarad, stå som ett försoningens palladium för den stad, hvilken så grymt förtrampat henne, men tankens skönhet lider icke så litet afbräck däraf, att — — — man skall lösa entrébiljett för att se henne, där hon står i ett slags kapell, hvilket tillika bildar utsiktsterrassen.

Hade Rouen tillika rest en annan staty till hennes minne, tillgänglig för alla, så hade tadlet tystnat; men intill dato äger den stad, hvilken gör så mycket väsen af sina Jeanne d'Arc-minnen, ingen annan offentlig bildstod af den krigiska jungfrun än den, som uppsattes på Place de Pucelle under Ludvig XV:s tid. Hon är där framställd som *Bellona* i den tidens hela förskämda stil. En simpel — för att icke säga något ännu värre — madam med gudinneattributer torde för vår tids uppfattning vara ett opassande återgiftande af den rena, okonstlade landtflickan, hos hvilken svärmisk extas och dådfull handlingskraft framträdde i sällsynt förening.

* * *

Äfven utan alla moderna hjälpmedel kan man i Rouen icke undgå att känna minnet lifligt väckt af en lifshistoria, hvilken icke äger något motstycke, och sitt inre häftigt upprördt öfver en af de mest himmelskriande blodsdomar, historien känner.

Och det är icke blott det gamla tornet, som vitnar därom.

Här är S:t Ouens kyrkogård, där fången tvangs till afsvärelse; där se vi ännu det stora Vieux-Marché, där människomängden stod sammanpackad för att åse häxans död på bålet, och här, under våra fötter, rullar Seinen, i hvars gyttjiga böljor man kastade hennes aska.

Det var jämt ett år hon hölls fången. Den 24 maj 1430 togs hon till fånga af Siren af Luxembourg, hvilken för en summa af 10,000 fr. öfverlämnade henne till hennes dödsfiender.

Som fånge vandrade hon från slott till slott, tills hon i december kom till Rouen. Staden var då i engelsmännens våld. Här bevakades hon med ytterlig och omänsklig stränghet, och rättegångshandlingarne visa, att hon ofta inför domarne beklagade sig öfver de misshandlingar och det öfvervåld hon fick lida af de knektar, som dag och natt voro posterade inne i själfva hennes fängelserum. Hon betygade också, att det var deras råa närgångenhet, som tvungit henne att å nyo anlägga mansdräkten — hvilken omständighet, som vi veta, utgjorde en af de viktigaste auklagelsepunkterna emot henne.

Det är märkvärdigt att se den själsstorhet, sinnesstyrka och klokhets hon lägger i dagen under förhören, hvilkas egentliga syfte tyckes ha varit att trassla in henne med spetsfundiga frågor för att sedan skrämma henne att röja innehållet af de uppenbarelser, hon meddelat sin herre och konung,

I det gamla tornet kunna vi se en af dessa upprörande scener framför oss. Den försiggår i det nedre tornrummet, ett rum med fyra meter tjocka murar, genom hvilkas skottsringor en otillräcklig och dyster dager intränger. Ett vackert götiskt hvalf afslutar det uppåt, och en präktig götisk kamin reser sig till höger om ingången. Här sutto domarne, mörka och otillgängliga. Där *Cauchou*, bispn af Beauvais, som svurit hennes undergång, där skattmästaren vid dômen i Rouen och abboten af Jumièges samt alla de andra, af Englands öfvermakt köpta eller skrämde.

Nu öppnar sig dörren, genom hvilken råa knektar knuffa det redan dödsdömda offret. Den stora fastan är inne, och fången måste därför infinna sig fastande. Hon är exkommunicerad, och dock skall hon lyda kyrkans föreskrifter. Hennes kropp är nedbruten af alla slags umbäranden, utmattad af de många och långa snärjande förhören.

Det tyckes ha varit en ytterlig grad af detta tillstånd, som

hennes domare gjort räkning på, ty i ett gifvet ögonblick trädde bödeln fram och lade tortyrredskapen på bordet framför dem.

Men Jeannes vilja var ännu hennes svaga krafter öfvermäktig. Den hotande synen aftvang henne ingen bekännelse, endast dessa stolta ord, hvilka ännu tyckas genljuda under de götiska hvalfven: »Om ni också sönderbröte min kropp lem för lem och jagade min själ därur, så skulle jag dock icke säga annat, än det jag redan sagt; och om jag gjorde det, skulle jag sedan högt förkunna, att det var våldet, som tvingade mig därtill.» — —

St Rouens urgamla kyrkogård, hvilken nu är en vacker, planterad plats, där magnolian blommar, barnen leka och militärmusiken spelar sina vissa gånger i veckan, var på Jeanne d'Arc's tid ännu begagnad som begravningsplats. Kors reste sig vid kors, den götiska stenen bredvid den romanska.

Hit var folket sammankalladt morgonen den 24 maj. Här stod bödeln väntande med sin kärra. Det var ett sista försök, men också ett listigt anordnadt sådant för att skrämma den motsträfviga till afsvärjelse.

Hon, som säkert under ett års tid icke sett andra mänskliga varelser än sina domare och sina väktare, ställdes här öga mot öga med en stor, känslolös och nyfiken folkhop, hvars blotta storlek måste ha förskräckt henne. Hon, som så länge endast andats fängelsets förskämda luft, befann sig nu på en gång försatt under en strålände vårhimmel. Hur måste den icke ha tändt allt lifvets hopp och längtan inom henne, medan bödeln där borta och grafvarna omkring förkunnade hennes bittra öde! Hvem törs dömma henne, om hon ett ögonblick vacklade och om hon, öfverväldigad, som bekräftelse satte ett kors under det dokument, man räckte henne?

Återförd till fängelset, återkom hon till besinning och återkallade sin afsvärjelse.

Den 31 maj på morgonen fördes fången till Vieux Marché, där bålet var rest. På det ställe där detta stod, ligga nu de tiljor, »som föreställa världen» och som utgöra *Théâtre français*' scen, men för resten torde det stora torget ha haft ungefär samma utsträckning som i våra dagar. Mer än ett af de gamla, fallfärdiga korsvirkeshusen i dess närhet ha säkert varit stumma vittnen till det ohyggliga skådespelet. En lefvande mur af skådelystna trängdes vid deras fot.

Det är motbudande att låta föreställningen hvila vid skräckscener, men när man står på detta torg, gripes man ovillkorligen

af hemska minnens makt, och man erfar ett verkligt raseri vid tanken på hur denna i sig själf tillräckligt gräsliga exekution verkställes. Det var så många handlingar att läsa upp, en så lång straffpredikan att hålla för denna ur mänskligheten och kyrkan utstötta häxa — som man dock, märkligt nog, icke vågat neka den sista kommunionen — att klockan slog 12 i stadens beffroi, och ännu väntade det arma offret förgäfves på det förfärliga, oundvikliga.

Då tröttnade de engelska knektarne på presternas spetsfunderigheter. De frågade rätt, om det var meningen, att de skulle dinera där på platsen, och utan att invänta domens uppläsande grepo de brutalt fatt i fången och släpade henne till bålet.

Och i Seinen ströddes askan af Frankrikes martyrs, medan landets barn stillatigande åsågo det liksom förut afrättningen. Endast den franska skarprättaren själf hade knotat. Aldrig, sade han, hade han haft ett tyngre dagsverke.

M. Anholm.

Våra barn och lotteriväsendet.

Bland barnens många jultidningar är *Julklappen*, folkskolans barn-tidnings julnummer, en af de många. Tidningen är vackert utstyrd och innehållet i allmänhet godt, roligt och läsvärdt. Men om *Julklappens stora julpristäffling* vilja vi på det bestämdaste uttala vårt ogillande.

I tidningen förekommer under rubriken »Hufvudbry» åtskilliga gåtor och uppgifter. Åt hundra af de barn, som löst minst fem af dessa gåtor, skola pris utdelas genom lottning. Gåtorna äro i allmänhet lätta, och hela tillställningen låter ju ganska oskyldig. Men låt oss se till hvaraf dessa pris bestå. Första priset är en *velociped*, andra priset en *silfverklocka*, tredje priset en *sparkstötting* o. s. v. i fallande skala, ned till de fordom enbart brukliga böckerna och tidningarna.

Är det nu rätt att låta barn — kanske fattiga folkskolebarn — spela lotteri om och sättas i tillfälle att vinna så dyrbara saker? Det kan vara rätt och bra att sätta äfven barn i tillfälle att förtjäna något och att betala dem för ett arbete, men då skola de också göra sig någon möda för att få en lön, som på ett rimligt sätt motsvarar deras arbete. Men hvad göra de enligt denna jul-

pristäflan för att möjligen få t. ex. en velociped? Jo, i bästa fall gissa de verkligen de omtalade gåtorna själfva, men det torde vara absolut omöjligt att kontrollera, huruvida barnen fått hjälp eller ej; de komma bra lätt i frestelse att lysa med lånta fjädrar. Att det är barnen — särskildt våra folkskolebarn — som inbjudas till denna pristäflan och ej hela den svenska allmänheten taga vi för gifvet.

I hvilket syfte tidningens utgifvare ordnat denna pristäflan är fullkomligt tydligt och klart: endast de som prenumererat på Folkskolans Barntidning för 1898 få vara med om täfingen. I inbjudningen heter det vidare bland annat, »har prenumerationen skett i skolan, torde läraren därom lämna intyg». Finnes det verkliga lärare och lärarinnor i vårt land, som vilja vara med om att främja detta lotteriväsande bland barnen? Saken är ingalunda så oviktig som den från början torde ha sett ut. Arbetsamhet och ärlighet äro väl de dygder, som vi önska att framför allt främja bland våra svenska barn — låt oss då hjälpas åt att aflägsna det, som kan främja deras motsatser.

L. E.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Fredrika-Bremer-Förbundets Samkvämskomité anordnade torsdagen d. 18 nov. kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m. å Hushållskolans lokal, 19 V. Trädgårdsgatan, ett samkväm, hvarvid förekom diskussion öfver »Ungdomens förvildande och medlen däremot».

Samkvämet, hvartill särskilda inbjudningskort utdelats, var mycket talrikt besökt, och åtskilliga framstående personer visade genom sin närvaro sitt intresse för det ämne, som skulle afhandlas. De närvarande hälsades välkomna af komiténs ordf., fröken Elin Cederblom, som i ett kortare anförande redogjorde för komiténs afsikter med sina samkväm. Dessa hade förr anordnats blott och bart i sällskapligt intresse, men då på senare tider så många sammanslutningar och föreningar i dylikt ändamål uppstått, hade man tyckt sig finna dessa sammankomster »blot til Lyst» öfverflödiga. I deras ställe hade man velat skapa samkväm, där någon fråga af allmännare eller speciellt intresse afhandlades, och då så få frågor äro *uteslutande* kvinnliga, ha komiterade tänkt sig möjligen kunna göra en insats i det allmänna af något värde genom att samla personer, intresserade för samma sak, den må beröra kvinnan eller ej,

och lämna dem tillfälle till diskussioner och samvaro. — Man hade därför med tacksamhet antagit generaldirektör Wieselgrens erbjudande att hålla ett inledande föredrag öfver »Ungdomens förvildande och medlen däremot».

Sedan dir. E. Beckman, som valts till diskussionens ledare, anhållit att möjligen närvarande tidningsmän ej ville referera och offentliggöra mötets förhandlingar, förklarade han detta öppnadt och generaldir. Wieselgren fick ordet.

Den värderade hedersgästen redogjorde i ett längre, sakrikt anförande för sina erfarenheter från de s. k. ligapojkarnes sorgligt beryktade bragder och belyste de förnämsta orsakerna till deras missriktade lif. Grannlagenheten förbjuder oss naturligtvis att ingå på närmare detaljer i det utmärkta föredraget, som hälsades med lifligt bifall.

I den följande diskussionen deltog hrr revisor Lindblom, dr Laurent, professor Jolin, dir. Lagergren, öfverlärare Nilsson, litteratören Stadling samt fröken Adelborg.

Frågan för aftonen belystes sålunda från flere sidor af sakkunniga och intresserade personer och åtskilliga åsikter af varaktigt värde framlades.

Efter diskussionens slut vidtog en enkel supé, som afslöt det i allo lyckade samkvämet.

Böcker för barn och ungdom julen 1897.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets Bokkomité.

Kungliga Lifruskammaren och dermed förenade samlingar.

Femtio planscher i autotypi utförda vid Generalstabens litografiska anstalt. Text af *C. A. Ossbahr*, intendent vid samlingarne. Pris 3: 50.

Denna vackra publikation, en förminskad upplaga af det större praktverket med samma titel, som utgafs till Konungens regeringsjubileum, bör blifva en prydnad för boksamlingen hos både gammal och ung. Den förklarande texten lämnar många värdefulla upplysningar i konstindustrielt afseende och är äfven af historiskt intresse, hvarför boken kan anbefallas såsom en gedigen julgåfva, särskildt lämplig för den mognare ungdomen.

Från Hellas. Skildring af lifvet i Aten vid slutet af det peloponesiska kriget af *G. Bergström*. Pris 2: 50.

»Från Hellas» är en historisk roman, hvars hufvudtema är de olyckor, folkväldet åstadkom i Aten under peloponesiska krigets sista skede. De förnämsta händelser, som förf. skildrar, är det festliga mottagandet i Aten af de fältherrarna, hvilka vunnit slaget vid de Arginusiska holmarna, samt demagogernas stämplingar för att få de segrande fältherrarna, hvilkas popularitet de ansågo farlig för sitt eget inflytande, anklagade och dömda till döden och afrättade därför, att de ej räddat besättningen på några krigsfartyg, hvilka förgingos i en storm strax efter slaget. Vidare berättas med mycken utförlighet dessa samma folkledares ansträngningar att förmå folkförsamlingen att förkasta de af Sparta gjorda fredsambuden, hvilket äfven lyckades dem och hvarigenom de, som vi veta, drogo fruktansvärda olyckor öfver Aten. Läsaren får under berättelsens gång lära känna många faser af lifvet i Aten, han får vara med på sammanträden i folkförsamlingen, på flera af demagogernas sammankomster, där alla dagens frågor vidlyftigt diskuteras, på ett symposion, i hvilket bland andra Sokrates deltagar m. m. Innehållet är således lärorikt, ja, till och med alldeles för lärorikt, ty det didaktiska elementet träder alltjämt i förgrunden, under det att själfva berättelsen, hvilken för öfrigt erbjuder föga af intresse, alldeles ställes i

skuggan. Både demagogerna och deras vedersakare hålla mycket långa tal, så långa och abstrakta, att vi frukta, att en yngre läsares intresse tar slut, långt innan talaren sagt sitt sista ord. Hela berättelsen får härigenom något torrt och läseboksartadt öfver sig, hvilket är skada, ty boken innehåller åtskilligt som är af värde.

Arbetet passar endast för mogen ungdom.

Från Ryssland. Historiska skildringar af *J. C. von Hofsten*.
Pris 2: 50.

Fröken v. Hofsten har som bekant under de föregående åren utgifvit en serie historiska berättelser för ungdom, hemtade dels ur Sveriges, dels ur Danmarks historia. Som dessa skildringar blifvit med nöje lästa både af mera mogen ungdom och af äldre personer, är det med mycken tillfredsställelse vi meddela dem, som äro intresserade af historisk läsning, att några historiska berättelser äfven i år blifvit utgifna af fröken Hofsten. Det är ur ryska historien författarinnan denna gång hemtat stoffet till sina skildringar, hvilka omfatta Ivan den förskräckliges och tsar Peter den stores regeringar. Ivans biografi inledes med en öfversikt af ryska rikets historia från äldsta tider. Mot denna öfverblick skulle vi vilja göra den anmärkningen, att den är alldeles för abstrakt hållen, för att den skulle kunna intressera de unga eller lämna dem någon egentlig behållning. Men den har den goda egenskapen att vara helt kort och sedan man läst ett tiotal sidor, är man redan inne på Ivans historia. Bilden af denna tsar är ej tilltalande, och enligt vår åsikt erbjuder hans biografi föga af intresse för ungdom, ty det behöfves en viss andlig mogenhet för att kunna fatta hans betydelse som människa och regent. Däremot skall ungdom öfver 14 år utan tvifvel läsa skildringen af Peter den stores lif med både nytta och nöje. Peter kan visserligen ej heller räknas bland antalet af tilltalande personligheter, men om man än ej kan känna sympati för hans karaktär, måste dock enhvar känna beundran för hans geni, hans obändiga kraft och hans oerhörda arbetsförmåga. De unga känna honom ju dessutom från vår egen historia och de skola därför otvifvelaktigt finna ett nöje i att stifta närmare bekantskap med Karl XII:s hårdnackade motståndare, synnerligast som fröken Hofstens skildring af den store tsaren är särdeles intressant. Författarinnan meddelar så många roande och karakteristiska episoder ur tsar Peters lif, att det är tydligt, att hon nedlagt mycket arbete på denna biografi och att hon besitter mycken historisk öf-läsenhet. Att det ej var någon afundsvärd lott att höra till tsar Peters närmaste omgifning det gör förf. klart för oss, ty till och med rikets högst uppsatte män måste vid alla möjliga tillfällen hålla till godo med kraftiga käpprapp, utdelade af tsarens egen hand. Att hans glada skämt knappt var mindre farligt än hans vredesutbrott, framgår äfvenledes af författarinnans skildring. Han var t. ex. mycket road af att draga ut tänder, och mången högförmän herre måste underkasta sig, ja, utbedja sig detta hårdhändta veder-

måle af hans nåd för att afvända ett befaradt utbrott af hans vrede. De många olika sidorna af hans personlighet hafva i fröken Hofstens skildring blifvit klart och förtjänstfullt framhållna. — Äfven af Peters gemål Katarina, af hans olyckliga son Alexej och af hans gunstling Menschikov finnas här ganska intressanta biografier.

Fröken Hofsten har gjort vår ungdom en verklig tjäust genom utgifvandet af dessa skildringar ur Danmarks och Rysslands historia, ty just i fråga om våra grannriken äro våra läroböcker, såväl som vår undervisning i allmänhet särdeles knapphändig. Det är också af stor betydelse för de ungas utveckling, att de få lära sig att studera på egen hand, så att de ej uteslutande, när det gäller förvärfvande af bildning, äro hänvisade till läxplugget. Vi rekommendera därför på det varmaste de nu föreliggande skildringarna från Ryssland.

Kampen i Thessalien. Anteckningar från grekisk-turkiska fälttåget 1897, af *Bengt H. Boy*, underlöjtnant vid k. Smålands grenadierkår. Med illustrationer och kartor. Pris 2: 50.

Det här omtalade kriget ligger oss alltför nära i tiden, för att icke hvar och en skulle hafva det i friskt minne. Dessa anteckningar äro dock väl värda att läsas, skrifna som de äro på ett enkelt, tilltalande konstlöst sätt. Med allt skäl yttrar sig författaren tämligen ironiskt om pressens s. k. officiella krigskorrespondenter, sådana de te sig på nära håll, och gent emot deras färglagda rapporter framstå hans egna skildringar trovärdiga och fulla af målande detaljer. Personligheten möter oss öfverallt och det är just detta som väcker vårt intresse och framkallar vår lifliga medkänsla för de svenska frivilliga, hvilka deltog i striderna.

Som en slags sammanfattning af omdömet angående krigets sorgliga utgång citeras satsen: »att i motgångens dagar är allt, hvad man gör, orätt», äfvensom det motsatta uttrycket, med afseende på den turkiska ledningen, att »framgången rättfärdigar allt.»

Måhända skall af sådana, ett ögonvittnes sannfärdiga skildringar, vår ungdom få en klarare inblick i hvad kriget verkligen är, och läsningen af en bok sådan som denna kan därför varmt anbefallas.

Sveriges Hjältar och Riddersmän. Efter Afzelius' sago-häfder, skildrade för ungdomen af *Ernst Westerberg*. Pris 3 kr.

Gärna hade vi önskat att varmare kunna anbefalla »Sveriges hjältar och riddersmän» åt vår svenska ungdom, än hvad som nu måste bli fallet. Vi kunna ej anse det som något lyckligt grepp, att ur Afzelius' sagohäfder, detta okritiska sagoarbete, lämna åt ungdomen, hvad den i alla fall anser som en slags biografi. Därtill kommer att Afzelius är i högsta grad ofullständig, och af samma ofullständighet lida naturligtvis hjältarna och riddersmännen. Låtom oss blott slå upp det, som säges om några bland våra mest kända stormän som t. ex. Axel Oxenstjerna och Per Brahe d. y. Den förstnämndes förhållande till Gustaf Adolf är afspisadt på 10 rader.

Omedelbart därpå följer en berättelse om Axel Oxenstjernas hund och så en om hans barberare. — Per Brahes lärorika och roliga historia afhandlas på 4 sidor. Hvarför utgifvaren samlat ihop så många riddersmän, kunna vi ej heller förstå — 60 stycken i en bok af ej större omfång. Också förekomma bra många namn, som gärna kunnat vara borta.

Nu vet hvar och en, som läst Afzelius' sagohäfder, att de äro roliga och lättlästa. Samma förtjänst ha naturligtvis »Sveriges hjältar och riddersmän». Af mycket stort värde äro de porträtt, hemtade från Gripsholm, som pryda boken.

Hans von Dornen, kronprinsens kadett, en berättelse från Fransk-Tyska kriget 1870—71 af *C. Tavera*. Öfversättning af H. Nordenadler. Pris 4 kr.

Berättelsens unge hjälte är ganska sympatiskt tecknad och visar sig i allmänhet värd den makalöst goda tur, som aldrig öfvergifver honom. Man följer honom från hans hem, först till kadett-skolan i Berlin och sedan ut i kriget, der han får tillfälle att bevittna flera af de märkligaste tilldragelserna. Boken är allt igenom präglad af den militära anda, som är egendomlig för tyska förhållanden. Den är ledigt skrifven och gifver en liflig och trogen skildring af krigshändelserna samt passar för gossar om 14—16 år.

Robert Bruce. Romantiserad skildring ur Skottlands historia, af *Grace Aguilar*. Förkortad öfversättn. Pris 4 kr.

Robert Bruce är ju en så allmänt erkändt rolig och bra bok, att ej mycket behöfver sägas till dess vidare beröm.

Den behandlar, som vi veta, den strid för frihet och oberoende, som skottarna i början af 1300-talet förde mot engelsmännen. Berättelsen begynner med att Robert Bruce 1306 låter utropa sig till konung af Skottland. Därefter skildras de otaliga faror och lidanden, för hvilka han och hans anhängare voro utsatta under ofvannämnda strid samt slutligen slöget vid Bannockburn, hvarigenom Skottlands själfständighet blef betryggad.

Hjältarna i denna berättelse äro nog stundom något för mycket idealiserade, hvilket gifver åt boken en viss gammaldags prägel, men trots detta har den alltid stått i mycket hög kurs hos ungdomen och varit af denna ungdom innerligt älskad. Och för att vara en roman är den så oskyldig, att vi kunna rekommendera den som en mycket god lektyr för ungdom öfver 14 år.

Från Chiengau. Historisk roman från folkvandringarnes tid Af *Felix Dahn*. Öfvers. från tyskan. Pris 3: 50.

Genom sina förra arbeten, »En strid om Rom» och »Julianus Affällingen», m. fl. har Felix Dahn bevisat sig äga god förmåga att intressera de unga för den bit historia han meddelar samt för de ädla, stundom kanske något för ädla, personligheter han skildrar.

Och som här ifrågavarande arbete har ett tydligt tycke af sina föregångare, hafva vi allt skäl förmoda, att det blir lika omtyckt som dessa.

Händelsen tilldrager sig i Bayern i slutet af 500-talet bland de i början af århundradet invandrade bajorerna. Författaren skildrar förhållandet mellan odalmännen och ädlingarna i landet. En öfvermodig ädling dräper sonen till en af de mera framstående odalmännen. Detta blir anledning till blodsfejd mellan de båda klasserna. Odalmännen blifva emellertid anfallna af de vilda avarerna och äro nära att besegras, då ädlingarna i sista stunden komma dem till hjälp och fördrifva avarerna.

Nu ingås förlikning mellan odalmän och ädlingar. Sonen till den förnämste ädlingen Fagano blir trolofvad med dottern till odalmännens domare, Arus, och ett fast beslut fattas, att blodshämnd och fejd för alltid skola afskaffas och endast tingsbeslut afgöra de tvister, som kunna uppstå i landet.

Berättelser från folkvandringarnas tid förfela ju sällan att väcka intresse bland både gamla och unga. Men ännu säkrare skulle författaren till omnämnda arbete hafva nått detta mål, om han hade lyckats framställa sina personligheter litet mera naturliga och litet mindre benägna att hålla långa, högratvande tal.

Boken kan i alla fall med skäl rekommenderas åt ungdom öfver 15 år med sinne och smak för historisk läsning.

Beckers världshistoria, omarbetad och till våra dagar fortsatt af professor *Wilhelm Müller*. Ny svensk illustrerad upplaga, öfversättning och bearbetning af d:r *O. V. Ålund*. Pris för hvarje del bunden 7 kr.

Denna nya upplaga af Beckers kända, i populär berättelseform affattade världshistoria har, så vidt det efter en flyktig öfverblick är möjligt att döma, tillgodogjort sig de nya resultat, till hvilka forskningen kommit; den framträder äfven i en mycket tilltalande form. Talrika illustrationer, mest efter föremål eller afbildningar från tiden i fråga, bidraga att gifva berättelserna lif. Man kan sätta i fråga lämpligheten af att, där autentiska bilder ej finnas att tillgå, använda fantasibilder (t. ex. illustrera Israels historia med bilder efter Rafael, Rubens m. fl.). Man skulle åtminstone önska att, fast det gäller en populär framställning, *alltid* bestämdt angifvits, hvarifrån illustrationerna äro hämtade. I alla händelser betecknar det ett framsteg framför t. ex. Wagners populära framställningar af antikens historia, att det uteslutande är kända konstnärers framställningar man reproducerat, då det gällt att illustrera med fantasibilder.

Kriget mellan Japan och Kina jämte Asiens historia, af *W. Coucheron-Aamot*, löjtnant vid norska flottan. Med talrika illustrationer och en karta. Pris inb. 5: 25.

Den yttre utstyrseln af föreliggande bok verkar något vilseledande. Vid åsynen af den vilda tvekampen på omslaget, tror man

sig ha att göra med någon slags romantiserad historia från kriget i Ost-Asien 1894—95. Så är dock ej förhållandet, — tvärtom! Denna skildring af det senaste kriget mellan Kina och Japan, som synes vara gjord med mycken fackkunskap företer en massa detaljer, isynnerhet angående sjöstriderna, hvilka för icke sakkunniga äro svåra att rätt förstå eller uppskatta.

Men dessutom finnes i boken, dels en inledande förhistoria och dels så mycket af allmän-fattligt intresse, att äfven yngre läsare därpå böra hafva både nytta och nöje.

Författarens stil är lättläst och hans språk har en viss rättframhet, som påminner om att han är norrman. Han har själf under en flerårig vistelse i dessa trakter besökt vissa områden af krigsskådeplatsen samt haft personlig erfarenhet af de förhållanden, som råda i dessa aflägsna länder. Egendomligt nog luta dock alla författarens sympatier åt kinesernas sida, ehuru han icke kan neka de kloka och oförskräckta japanerna sitt erkännande.

En välbehöflig special karta finnes bifogad, jämte en mångfald af illustrationer, af hvilka ock de utmärkta porträtten främst äro att uppmärksamma. Boken kan anbefallas åt mogen och framförallt historiskt intresserad ungdom. Priset synes något högt för en volym af knappt mer än 200 sidor.

När London brann. En berättelse från restaurationens och stora eldsvådans dagar, af *G. A. Henty*. Från Engelskan af *Ebba Nordenadler*. Pris 2 kr., inb. 2: 75.

Det var ett lyckligt grepp af den redan förut på ungdomslitteraturens område väl kända författaren, att välja en så särskildt intresseväckande historisk tidpunkt som början af Carl den andres regering i England till bakgrund för sin berättelse. Dock synes titeln mera anlagd på att väcka uppseende än egentligen motsvarande innehållet, ty först mot bokens slut förekommer skildringen af »the great fire» i London, september 1666, som i öfrigt icke till sina följder utöfvar något särskildt inflytande på berättelsen.

Bokens hjälte är en yngling, Cyril, tillhörande en adlig familj, och han befinner sig, efter faderns, sir Aubrey Shenstone's död, vid femton år helt allena i världen, i besittning af den ärfda baronet-titeln och sin förut afidna mors smycken. Genom dessas realiserande erhåller han litet penningar, men äfven utan denna hjälp skulle en ung man af så framstående begåfning nog kunnat taga sig fram i världen. Cyril är nämligen icke blott hemma i allehanda bokliga konster, utan därtill tapper och djärf som en krigshjälte samt försiktig och betänksam som en småkrämare.

Hans själfuppoftande mod vid räddandet af några unga grefvedöttrar ådrager honom en uppmärksamhet, hvarigenom han föres fram ur sin hittills obemärkta ställning, och då hans börd blifvit känd af hofvets höga herrar, får han anställning vid flottan och utmärker sig på ett lysande sätt under sjöslagen med holländarne. Dessa skildras utförligt och utgöra ramen kring Cyrils mångahanda

bedrifter. En af hans unga kamrater och vänner säger, träffande på ett ställe: »Det är en egendomlighet hos sir Cyril Shenstone, att han egentligen icke har annat för sig här i lifvet än att gå omkring och göra tjänster åt alla möjliga slags vänner». Och de ta är sant, ty han har vänner i både högre och lägre samhällsställning. Den gamle sjömannens, kapten Dave's enkla hem, där Cyril först fann ett vänligt mottagande, är sympatiskt tecknad och intresserar vida mera än den flyktiga inblick man får i hofvets kretsar.

De många äfventyren äro raskt och liffullt berättade på ett enkelt och rättframt sätt, som bör göra läsningen ganska underhållande. Kanske detta idealiserande ljus, nästan utan skuggor, hvilket faller öfver Cyrils person och karaktär, verkar godt på ungdomen i vår tid, hvilken nog torde mera behöfva väckas till romantisk värme än till kritisk köld i fråga om nöjesläsning.

Bäst lämpar sig boken för ungdom från 14 till 16 år.

Claudia af *A. L. O. E.* Ny öfversättning från engelskan. Pris 1: 50, inb. 2: 50. Med en illustration.

De böcker af *A. L. O. E.*, som nu framträda i ny öfversättning, äro ju våra gamla bekanta och vänner. De lärdomar, författarinnans arbeten vilja inskräpa, den anda af renhet och kristlig ödmjukhet, som genomgår dem, göra, att de utan tvekan kunna anbefallas såsom god ungdomsläsning. Hjältinnan Claudia, hvilken framställes såsom en ytterst karaktärsfast och sanningskär flicka, den där afskyr allt, som på minsta vis smakar af bedrägeri, och som dock själf omedvetet bedrager sin far, är onaturligt förständig, för att icke säga förnumstig i sitt tal. Ingen sextonårig flicka talar såsom hon. De djupsinniga omdömen hon uttalar skulle man snarare tro en ålderstigen professor om. T. ex. denna fras: »jag betraktar adjektiven såsom mynt, som borde vara arbetade af sanningens rena metall». På ett annat ställe talar hon om »en legering af lögn». Öfversättningen är vårdad, ehuru de epigram, som den djupsinniga sextonåringen skrivit, icke utan svårighet kunna förstås af svenska läsare.

Boken lämpar sig för 15—16-åringar.

Slottsfrun i Provence. En berättelse från franska revolutionens dagar af *A. L. O. E.* Ny öfversättning från engelskan. Pris 1: 50, inb. 2: 50. Med en illustration.

Om denna berättelse gäller det samma som om Claudia, och den är dessutom mindre onaturlig och mera intressant. Med förkärlek afhandlas i båda böckerna olikheten mellan den katolska och den reformerta läran, men uti Slottsfrun i Provence ger själfva innehållat anledning att vidröra ämnet.

Passar för 15—16 åringar.

Fram öfver Polarhafvet. Den norska polarfärden 1893—1896 af *Frédrik Nansen*. Pris 22: 75.

Att här lämna en närmare redogörelse för detta arbete är ej vår afsikt. Dels är det ej afsedt för ungdom och ligger därför

utom ramen för dessa anmälningar, dels är dess innehåll så väl känt af alla, att en redogörelse för densamma väl torde vara obehöfelig. Hela vår samtid har ju med spändt intresse och med den varmaste sympati följt tidningarnas berättelser både om den Nansenska expeditionens färd i Polarhafvet under dess försök att uppnå polen, och om den rent af underbara kraft och uthållighet dess skickliga ledare vid alla tillfällen visat prof på. Vi vilja här blott anbefalla Nansens bok som innehåller hans *egen berättelse* om sin färd som en passande läsning för mogen ungdom. I boken förekommer visserligen åtskilligt, som i och för sig ej kan vara så roande för ungdom, men Nansen själf är så lefnadsfrisk, så glad och hurtig både i mot- och medgång, att han måste väcka sympati hos både gammal och ung, som kan beundra mannakraft och manna mod, och skildringarna äro dessutom så målande och liffulla att de utan tvifvel skola väcka de ungas intresse. Illustrationerna äro både vackra och talrika och flera goda kartor medfölja boken.

I Afrikas vildmarker af *Fredr. Whishaw*. Öfversättning från engelskan. Med illustrationer. Pris inb. 2: 75.

I denna bok göra vi bekantskap med tvänne bröder, Tom och Tim Grey, tvillingar af en oroväckande likhet, hvilken likhet åtskilliga gånger spelar dem spratt både i deras hemland England och i Afrikas vildmarker, dit de efter många äfventyr anlända. De äro under sin vistelse i skolan och vid universitetet framstående sportsmän, blifva sedan duktiga jägare och präktiga skyttar, hvilket kommer dem väl till pass, eftersom de — isynnerhet Tom — på sin vandring till guldlandet träffa på en sådan massa vilddjur, i synnerhet lejon, att det är förvånande att finna tvillingarna vid lif, när berättelsen slutar. Boken är måhända för äfventyrslysten 14-årig ungdom roande, en viss moralisk ton genomgår den och är språket endast undantagsvis groft.

Öfversättningen lämnar däremot mycket öfrigt att önska. Icke nog med att många fullkomligt engelska begrepp och termer finnas lämnade utan förklaring, själfva öfversättningen vimlar af anglicismer, och är på sina ställen alldeles oriktig. Om två af de många lejonerna heter det: »de saknade mod att störta fram och *hjälpa sig själfva*», i st. f. taga sitt rof.

18 år i Sydafrika. En svensk guldgrävares berättelse om sina äfventyr i guldlandet. Af *K. J. Kärström*, med 50 illustrationer och en karta. 7 häften å 50 öre.

Denna bok är redan af det skälet intressant, att det är en svensk, en ung och käck närking, som för oss skildrar, huru han bryter sig en bana i det fjärran landet och slutligen blir guldgräfvare på de afrikanska fälten. Hans öden, först såsom sjöman, sedan såsom soldat under engelsmännens krig med kaffrerna, såsom kock och slutligen guldgräfvare, äro skildrade på ett intressant och fängslande sätt och bära den omisskänneliga prägel af något upp-

levvad. Skildringarna af boers, zulus, framställningen af prins Louis Napoleons död, teckningarna af Paul Krüger och Cecil Rhodes äro både bildande och roande. Skada är dock, att med allt detta understundom en viss grofkornighet framträder, som måhända förklaras af de primitiva förhållandena, som skildras.

Illustrationerna goda och intressanta.

Ungdomens poesibok. Ett urval af svenska och utländska diktverk. För skolan och familjekretsen af *Hellen Lindgren*. Pris 3 kr., inb. 4 kr.

Ungdomens poesibok är en antologi, ordnad från en helt annan synpunkt än den litteraturhistoriska. Under några allmänna rubriker såsom »Ur minnet, sagan och historien» eller »Lifvets frågor och gåtor» sammanföras från alla håll dikter, som visat sig slå an på ungdomen. Idén är mycket god, och den spridning boken redan fått visar, att den motsvarar ett förut ej tillgodosedt behof. Äfven själfva urvalet torde i de flesta fall kunna betecknas som lyckligt; dock saknar man bland det utgifvaren samlat af »de äkta pärlorna, det i form och tanke fulltonigaste och liffullaste» åtskilligt, som man önskat att se i stället för dikter af ringare värde. Det är här ej fråga om våra egna stora skalders allmänt kända sånger eller världslitteraturens blott i öfversättning tillgängliga mästerverk. Utgifvaren har varit fullt berättigad att utesluta dem. Men man kan t. ex. undra öfver att en sådan ungdomens skald som Björnstjerne Björnson blott är representerad med en dikt; eller att vår svenska humor så öfvervägande representeras af Sehlstedt. Intet underhålligt borde få plats i ett urval, afsedt ej blott att tillfredställa utan också att uppfostra en ungdomlig smak.

Hafvets hjältar. Berättelse från de stora Bankarne af *Rudyard Kipling*. Öfvers. af *Mauritz Boheman*. Pris 2 kr.

Allt, som förut blifvit sagdt om Rudyard Kiplings originella, vackra och lediga stil samt om hans ovanligt stora talang att gifva lif, färg och åskådlighet åt de bilder han framställer, kan i fullaste mått tillämpas äfven på ofvannämnda arbete.

Då vi stigit ombord på den amerikanska fiskarskutan »Här ä vi», känna vi oss riktigt omfläktade af de friska hafsvindarna samt gauska snart hemmastadda i vår nya omgivning. Skutan är på väg till de stora Bankarne, den triangelformiga sträcka af Atlantiska hafvet, hvilken under de tider på året, då torsken går till, är liksom öfversållad af fiskarbåtar.

Väl trifvas vi med våra kamrater ombord, dessa fromma, gudfruktiga, orubbligt lugna och mycket vidskepliga sjöbussar, hvilkas råhet aldrig är af den art, att den sårar vår sedlighetskänsla. Och den förträfflige gamle Disko, befälhafvaren på skutan, han, som »kände som en torsk, när han tänkte på torsk», honom hålla vi riktigt af och tycka oss hafva mycket att lära af hans enkla lefnadsvishet.

Själftva hufvudhändelsen i boken är också mycket enkel, men ändå ganska lärorik. Från en ångare, destinerad till Europa, faller en femtonårig yngling öfver bord och blir i sanslöst tillstånd upptagen på »Här ä vi». Gossen som heter Harvey Cheyne, är son, till en amerikansk mångmillionär samt i hög grad bortskämd af en nervös och oförståndig mamma. Till att börja med visar han sig också mycket morsk mot sin tarfliga omgivning, skryter af sin fars millioner och vill med all makt förmå Disko att ändra kurs och föra honom tillbaka till New-york. Men gamle Disko låter ej så lätt rubba sig ur sin en gång utstakade bana. Han företager sig i stället att med tjänliga medel söka bibringa den unge herrn vissa begrepp om lydnad och arbetsamhet och detta med den lyckliga påföljd, att Harvey, från att vara klemig och ömtålig till både kropp och själ, blir en stark och hurtig yngling, som med lust och fröjd deltagar i fiskeriarbetet, tills han omsider blir återförenad med sina föräldrar. Tack vare den hälsosamma uppfostran han fått på »Här ä vi», är han då en karaktärsfast, arbetsam och dugande ung man, som själf erkänner, att han har mycket att tacka den gamla skutan för. Boken innehåller dessutom flere gripande skildringar af sjölifvets faror och mödor samt många värdefulla och instruktiva iakttagelser af djurens lif.

En mera roande, lärorik och på samma gång moraliskt bra bok äro »Hafvets hjältar», torde man ej kunna bjuda 14—16 årig ungdom som nöjesläsning.

Den är också utmärkt väl öfversatt.

Valda berättelser, af *Emil Frommel*. Öfvers. af *Wilhelm Sundberg*. Pris häftad 1: 25. — Likasom de många förut utgifna skrifterna af den i sitt hemland mycket värderade författaren Frommel, äro äfven ofvannämnda berättelser hållna i en afgjordt kristlig anda. Författaren har tydligen ej skrivit dem särskildt för de unga. Men äfven bland dessa finnas ju många, som ha smak och sinne för mera allvarlig läsning, och till dem kunna vi med godt samvete rekommendera i frågavarande »valda berättelser» som en ren och god nöjesläsning. Händelserna äro i allmänhet rätt intresserande, och stilen är ej tung och predikande, utan ganska frisk, och till och med emellanåt ej utan humor.

För ungdomen under 15 år torde boken dock ej vara njutbar. Öfversättningen god.

Vinterkvällar af *Z. Topelius*. Tredje cykeln, häftena 4 och 5. Pris 1 kr. för hvardera häftet.

Fjärde häftet af denna cykel innehåller en sammanhängande berättelse: »Gamla baron på Rautakylä.» Det är en fin och helgjuten teckning från den gustavianska tiden med dess sirliga hoffmannamanér och utsökta artighet och å andra sidan dess ytliga och frivola ton och slappa moraliska begrepp. Ramen till denna framställning från tjusarkonungens tidevarf utgöres af de enkla

finska förhållanden, i hvilka författaren låter berättelsens båda hufvudpersoner efter femtio år återfinna hvarandra på den gamla förfallna herrgården Rautakylä. Omgifningen verkar här såsom en rustik ram kring ett fint pastellporträtt. I berättelsen är inflettad en liten vacker kärlekshistoria.

Det andra af dessa häften, det femte, innehåller flere smärre berättelser och uppsater, hvilka nog bäst torde uppfattas af äldre. Detta gäller särskildt om berättelsen, »Känsla utan namn», hvilken skildrar förhållandet mellan Michel Angelo och Vittoria Colonna. Under titeln: »Om och ur det fördolda» har författaren samlat en mängd exempel på små barns underbara räddning från köld, hunger och skogens vildjur.

Om båda dessa häften torde man kunna säga, att de främst lämpa sig för äldre, hvilket ju icke hindrar, att försigkommen och poetiskt anlagd ungdom kan med nöje och gagn läsa dem. I fråga om Topelius gäller det ju, att både gamla och unga trifvas väl i den anda af renhet, poetisk finhet och älskvärd blidhet, som genomgår hans böcker.

Johanniter-ridderen. Berättelse för barn af *Edith C. Kenyon*. Pris 1: 50.

Vår berättelses hjälte, den lille 7-årige Wilfrid, är den ifrågasvarande riddaren. Hans mor har berättat för honom om den ädle riddaren Dieudonné i Johanniterorden, och så upptändes hos honom en brinnande håg att blifva en ädel riddare. Han är emellanåt förflugen och misslyckas i sina sträfvanden, men vi få den varmaste sympati för den lille riddaren. Man kan nog emellanåt tycka, att den lille gossen är ovanligt utvecklad för sina år, men det ligger så mycken etisk och poetisk sanning öfver berättelsen, att vi på det varmaste rekommendera den åt 10-åringarna. Särskildt fint och vackert är hans uppförande i skolan skildradt.

Unga flickor. Berättelse af *L. T. Meade*. Pris 2: 25.

»Unga flickor» handlar om lifvet i en helpension i norra England. Sådana böcker intressera alltid unga flickor; vi beklaga blott, att förf. alltjämt fortsätter att teckna skurkar och bofvar bland ungdom, hvilkas motstycke lyckligtvis högst sällan påträffas i verkligheten. Ingalunda kan det vara nyttigt eller nöjsamt för ungdom att läsa om dylika subjekt. I skolan finnas de älskvärda och väl tecknade unga flickorna Molly, Cecil och Kate. Den senare är en lifvig irländska, som väljer Molly till sin vän och förtrogn och anförtror henne sitt förflutna lufs historia. Nu uppträder Matilda, berättelsens bof. Hon har osedd lyssnat till de båda flickornas samtal och sprider ut i skolan det enligt engelsk uppfattning förklenliga ryktet, att Kates morfar är en fattig bonde och att hon själf kanske är frielev i skolan. För svenska flickor är ju detta lyckligtvis intet förklenande, hvarför hela uppträdet skall förefalla dem besynnerligt. Matilda lyckas inbilla hela skolan, att Molly ej motsvarat det för-

troende hennes vän fattat för henne, och att hon spridt ut detta fasliga rykte. Kate tror ej längre på Molly. Matilda måste slutligen bekänna, att hon lyssnat och ljugit. Sin onskas mått rågar dock Matilda under julferierna, som hon tillbringar vid en liten badort, tillsammans med de ofvan omtalade flickorna och Cecils bröder. Man tycker, att det nästan är öfvermensklig godhet af Molly att tillåta den förskräckliga Matilda att följa med till hafskusten. Skolans högt älskade föreståndarinna har nu skrivit ett bref till Cecil, hvilket handlar om Kates fattigdom och möjligheten att låta henne blifva kvar i skolan. Detta bref stjal Matilda i akt och mening, att Kate på något sätt skall få läsa det och därigenom djupt såras. Hon rifver itu brefvet, sveder dess kanter mot ljuset och lägger det så på spigallret. Där skall Kate finna det, hvilket hon också gör. Cecil skall tro, att hon af misstag kastat det i elden. Vi önska väl ej, att vår ungdom skall läsa om dylik utstuderad elakhet.

Öfversättningen är god. Öfvers. har dock gjort det misstaget att låta en »High School for Girls» betyda en »högskola» i st. f. »högre flickskola». Man skickar väl ej små 14-åringar till en högskola.

En moders beöning af *Grace Aguilar*. Ny öfversättning från engelskan. Pris 2: 50.

De af oss, som voro barn på 1850—60 talet, minnas säkert Miss Grace Aguilars arbeten. Man var den tiden ej så bortskämd med rolig läsning och fann därför dessa böcker mycket spännande. Den goda moraliska ton, som genomgår denna bok, hvilken nu framträder i ny, sammandragen form, är ju en rekommendation, äfven om för vår tid boken förefaller litet föråldrad. Sidantalet, som i en äldre upplaga steg till 510, är nu nedbragdt till 334. Detta borde ju vara bra, då boken är mycket omständlig, men däraf har också blifvit en följd, att flera af bokens mest individuella samtal strukits, samt att åtminstone på ett ställe en hänvisning sker till något, som bortfallit. Då en ny upplaga nu utgifvits, hade det varit önskvärdt, att åtskilliga franska uttryck, hvilka verka särdeles gammalmodigt, ersatts med svenska. Vi anteckna: »ett je ne sais quoi», »chaperon», »au fait», »ma chère», »entré», hvilket senare förekommer stafvadt både »entré och entrée». Åtskilliga oegentligheter i öfversättningen finnas, t. ex. »älsklig genom sitt eget behag», där det mycket vanliga felet begåtts att öfversätta lovely- vacker med älsklig; »hans obetvingade förtroende» »han led obetydligt af familjestolthet». Några smärre tryck- och staffel insmyga sig lätt i en så vidlyftig bok och böra ej förringa dess värde.

För dem, som ej nödvändigt behöfva spännande händelser för att roas, bör boken med fördel kunna lämpa sig, dock ej på lägre stadium än 15—17 år.

Sagor af *Charles Perrault*. Öfvers. af *J. Humble*. Teckningar af *Gustave Doré*. Ny upplaga. Pris 2: 50.

Dessa sagor: Askungen, Prinsessan i den sofvande skogen, Ridddar Blåskägg, Katten i stöflor, Tummeliten m. fl. hafva i nära tvåhundra år funnits i svensk öfversättning och hafva med förtjusning blifvit lästa af generation efter generation. De äro således så väl kända, att en redogörelse för deras innehåll och förtjänster naturligtvis är helt och hållet öfverflödig. Vi vilja därför blott meddela att en ny, vackert utstyrd och väl öfversatt upplaga af Perraults sagor nyligen utkommit, och påminna dem, som skola köpa julklappar åt små vänner under 11 år, att de sannolikt ej kunna finna någon julgåfva, som blir mera välkommen hos de små än dessa roliga sagor.

Det var en gång. Sagor för små och stora, af *Helena Nyblom*. Med illustrationer. Pris häftad 3 kr.

Det är med en känsla af något varmt och roligt och glädt, som man lägger denna bok ifrån sig efter att med spänd intresse ha genomläst sagorna. Ty sagor finnas där af alla slag: glada, muntra sagor, sådana som barn lätt förstå, och hvilka äro så fulla af märkvärdiga saker, som någon barnfantasi kan önska sig, och dock med ett sådant grepp på verkligheten, ett sådant sätt att tala, som just barn njuta af, en förtjusande blandning af dikt och verklighet, den äkta sagotonen. Andra finnas där, som äro mindre fantastiska, men så fina och skira i sin poetiska fulländning att de göra intryck af ett litet poem. Och genom de flesta af dem går såsom en gyllene tråd en dubbel betydelse, som kanske ej barnen förstå, men hvaraf den vuxne njuter, och hvilken skänker dessa sagor en obeskriflig charm. I sagorna finnas lärdomar, men de framträda så osökt, i så innerlig förening med själfva sagans väsen, att man ej tänker därpå... En del af sagorna äro symboliska, men hur naturligt tränger sig ej symbolens betydelse in på den läsande.

Det är svårt att bland dessa pärlor gifva någon företrädet — man måste läsa dem. Skulle det vara någon, som framför andra är fin och vacker i sin enkelhet är det kanske: »Allt som flyger», där det skildras, huru trollsländan, svalan, örnen, telegraftråden och skyn njuta af känslan af att lefva och flyga i frihet, allt rikare och fullare, hvar och en efter sin art. Men nere i dalen bland de blommande äppelträden står en liten gosse, knäpper sina små händer, suckar af glädje och säger: »Åh Gud» hvad jag tycker om dig, som skapat allt det här vackra. Jag skulle vilja kyssa dig.» Och den lille gossens tanke var det, som kunde flyga högre än allt annat, ty den flog upp till Guds tron och föll som en ljusstråle ned för den.

Det vore frestande att tala något om hvar och en af dessa sagor, som alla äro så vackra, men det skulle ändock ej kunna ge något begrepp om det poetiska och etiska värdet i dem. Blott en sak vilja vi tillägga: man ser, att de stamma från en verskonstnär. I den roliga och fina sagan »Moster Kajsas skrin» låter fru Nyblom klockan, som Erik skall ha under hufvudkudden för att vakna,

säga med en liten spetsig stämma: »Du kan sträcka dig, du kan sträcka dig, du kan sträcka dig! Jag skall väcka dig, jag skall väcka dig, jag skall väcka dig.» Och i »Bubblan», en af samlingens originellaste stycken, hviskar hafsmanen, i det han sjunker ned i vatt-net, till fiskaren, som röfvat hans lilla son Bubblan: »Blif blott blid mot Bubblan, blif blott blid mot Bubblan.» Man tycker sig höra visaren tala och böljan hviska.

Illustrationerna äro fina. Dock borde illustrationen till »Syster Jenny» varit något annorlunda framställd. I texten säges uttryckligen, att hon hade tjockt gult hår, som låg *i flåtor*, och barnen, som äro snabba att upptäcka, när en uppgift ej håller stånd, skola säkert förvåna sig öfver, att hon på illustrationen bär håret utslaget.

Boken kan ej nog rekommenderas till julgåfva.

I syskonringen. Berättelser för barn och ungdom, samlade och utgifna af *L. S.* Med fyra originalteckningar af Jenny Nyström Stoopendaal. Pris 1: 50.

För ungdom, som i sina hem är van vid läsning af böcker med afgjordt kristlig tendens, kunna dessa sex berättelser rekommenderas som särdeles goda. De flesta äro berättade med mycken friskhet, isynnerhet den första och den sista: »Den unge fransmannen» samt »Hur konungen af Sverige blef besegrad», båda af historiskt innehåll.

I de öfriga berättelserna få nog de unga göra bekantskap med mycken nöd af olika slag men också med många barmhärtiga och ädla människor.

Framför allt betonas dock den sanningen, att Gud hjälper dem, som förtrösta på honom. För barn öfver 13 år torde boken bäst lämpa sig.

Små räfvar eller De små fel, som förstöra huslig lycka, af *Harriet Beecher Stowe.* Ny öfvers. af Mathilda Langlet. Pris 1: 25.

Bland de äldre af den läsande allmänheten torde det finnas få, som ej känna till den förträffliga utläggningen af Salomos ord i Höga visan om de små räfvarna, som förstöra vingårdarna. Ty redan för omkring 40 år sedan utkom dess första upplaga. Att den sedan dess ej blifvit undanlagd såsom föråldrad bevisas bäst däraf, att den *sjette* upplagan nu utgifvits.

Det har blifvit sagdt om denna bok, att hvad den ger till lifs är egentligen endast moralkakor. Visserligen sant. Men dessa äro i sanning så smakligt beredda och så lagom kryddade af fyndigt skämt och godmodig humor, att vi äro öfvertygade om, att äfven 15—16 åriga ungdomar med god smak skall inmundiga dem och finna dem ganska hälsosamma.

Vi önska hjärtligt, att den gamla välkända boken ännu länge åt både unga och gamla måtte få meddela sina behjärtansvärda sanningar på sitt nu tidsenliga och vackrare språk.

Små tomtar eller De små behag, som bereda huslig lycka, af Harriet *Beecher Stowe*. Ny upplaga genomsedd af Math. Langlet. Pris 1: 25.

Äfven »Små tomtar» är en ganska gammal bok, hvars femte upplaga vi härmed få anmäla.

Af titeln framgår det strax, att den är en pendant till »Små räfvar.» Liksom dennas syfte är att motarbete vissa fel, så har »Små tomtar» gjort till sitt mål att framhålla värdet af vissa hemmets behag. Mähända fyller den ej sin uppgift på ett fullt så tilltalande sätt som den förstnämnda boken; men den är i alla fall mycket god och lärorik samt understundom också ganska rolig.

Med särskild grundlighet betonar författarinnan omöjligheten af att finna hemtrefnad i ett hus, där rummen äro så granna, att både solen och barnen måste utestängas därifrån. Och å propos här af berättar hon följande anekdot: En liten gosse får veta, att hans mamma är sjuk. — »Dör hon?» frågar han ifrigt. »Det kan nog hända», svarar man. — »Då», säger gossen, »skall jag gå in i förmaket.» Flere sådana där små lustiga passager finnas också i denna bok, men på det hela taget, är den nog något mera predikande än »Små räfvar» och ej fullt så underhållande. Vi anse oss dock på goda grunder kunna önska boken en lika stor spridning hädanefter, som den hittills haft.

En sommarbjudning på Sjövik. Berättelse för barn, af *Amy Palm*. Med illustrationer af Jenny Nyström Stoopendaal. Pris 1: 50.

Än en gång komma barnen på Broby, Greta och Vanda, i sällskap med en hel skara kusiner och andra vänner och bjuda sig till julgäster i våra barnkamrar. Och vi behöfva säkert ej befara, att de ej där blifva vänligt mottagna, då de ju redan sedan flera år tillbaka varit kända och omtyckta af barnkamrarnas 8—10-åriga invånare, hvilka äfven detta besök tycks gälla.

På sitt vanliga friska och lediga vis berättar författarinnan, hur ofvannämnda barnskara en vacker Johannadag anländer till Sjövik för att fira »mormors» namnsdag. Och som mormors lilla dotterdotter Gunilla »för 12 år sedan varit så förständig att just blifva född till namnsdagsgåfva åt mormor», så blir äfven hon grundligen firad. Allt detta skildras särdeles roligt och bra i första kapitlet.

Sedan följa åtskilliga kapitel, i hvilka man får vara med om alla tänkbara och otänkbara upptåg, som de öfverlifliga ungdomarna ha för sig under den vecka de få vara tillsammans på Sjövik. De flesta af dessa upptåg äro nog mycket lustiga, men några ibland dem så pass onaturliga, att vanliga barn väl knappast kunna betrakta dem som verkliga. Vi vilja anföra ett par exempel.

En sextonårig tjänarinna beundrar en dag en af de små flickornas svarta hår. Denna inbillar då tjänarinnan, att hon fått det sådant genom att borsta det med blanksvärta samt lyckas narra henne, att

göra sammaledes och därigenom förstöra sitt ljusa hår. Vi kunna ej föreställa oss, att en sextonåring i våra dagar är till den grad naiv.

Än mer onaturligt finna vi det dock, när Vanda och ett par af hennes kamrater en natt i sina nattlinnen begifva sig ned till sjön och på några stockar med hvar sin käpp börja staka sig ut från land för att »om möjligt på detta sätt komma till Stockholmsutställningen.» Vanda har förr en gång varit där, och hon loftar nu att lotsa de andra flickorna dit. Ingen af kontrahenterna kostar en tanke på, att de äro klädda i bara nattlinnen!

Många andra upptåg äro emellertid mycket naturliga och präktigt beskrifna. Vi vilja särskildt nämna »Odygdpåsens markatta» samt »Den nye Robinson och hans Fredag.»

Skada blott, att den massa händelser boken innehåller, är sammanträngd inom en så trång ram som en enda vecka. Barnen förefalla därigenom riktigt jäktade, så mycket mer, som de allsamtast, i stället för att sofva använda äfven nätterna till utförandet af sina påhitt. En natt t. ex. krypa några af flickorna ut genom fönstret — också nu i endast nattlinnen — och klättra upp på ett tak för att promenera i mänskenet. Och samma natt krångla sig ett par af gossarna in i en källare för att där under golvet söka skatter — såsom »kung Birgers gyllene tron», m. m.

I sista kapitlet får man en liten god och rolig resumé af allt hvad barnen skådade på utställningen, dit de efter besöket på Sjövik fingo åtfölja »mormor» och sina föräldrar.

De talrika illustrationerna i boken äro, som alla andra sådana af samma hand, mycket nätta.

Vackra svarten. Historien om en häst, berättad af honom själf. Fritt efter Miss N. Sewells »Black Beauty», utgifven af *Henning Wendell*. Pris 1 kr.

»Vackra svarten» är redan en gammal välkänd bekant för våra barn. Den har förut hetat »En hästs lefnadsöden». Den har nu blifvit bearbetad af Herr. Wendell och »försvenskad». Händelserna äro förlagda till Skåne. Boken synes nu vara utgifven särskildt i djuskyddsvänlig — särskildt »hästvänlig» — afsikt och rekommenderas till det bästa åt barn och ungdom, som ha hjärta för djuren.

Sägokvällar hos moster Lotta af Hedda Anderson. Pris 2: 50.

Att ett arbete af Hedda Anderson äfven i år förekommer bland de till julen utkomna böckerna är en nyhet, som säkerligen skall mottagas med stor tillfredsställelse af våra små, ty författarinnan till »Rolfs nya kusiner», m. fl. åtnjuter stor popularitet bland sin läsekrets. Men också äger denna författarinna i ovanligt hög grad förmågan att afpassa stilen och innehållet i sina berättelser efter barns fattningsförmåga och föreställningssätt och att göra framställningen af händelserna både roande och lättfattlig.

Äfven det i år utkomna arbetet, som är afsedt för barn mellan 8 — 10 år, vittnar om Hedda Andersons förtroliga bekantskap med

barnens smak och om hennes stora värde öfver formen. Det innehåller flere af de gamla välkända sagor, som i många generationer varit de smås förtjusning, såsom: »Sagan om prinsessan Snöhvita», »Lilla Rödhufvan», »Aladdin och den underbara lampan» m. fl. Äfven många mindre kända sagor, såsom: »Ungdomslandet», »Roland och Miranda», »Huru man kokar soppa på en spik«, m. fl. förekomma här. Sagorna äro som sagdt gamla, men de hafva dock nyhetens hela behag, ty de uppträda här i en ny och originell form, nämligen i dialogform. Små nätta och trefliga visor och rim, hvilka äro lätta att lära utantill, gifva omväxling åt dialogerna.

Det har utan tvifvel ej varit en lätt uppgift att framställa innehållet i sagorna genom dialoger, dock har författarinnan på ett särdeles förtjänstfullt sätt löst det svåra problemet. Händelserna äro mycket åskådliga, dialogerna äro kvicka och fyndiga, och språket smyger sig mjukt och smidigt efter sagans naiva innehåll. Något underlägsen de andra torde i sistnämnda hänseende sagan om Aladdin vara.

Afsikten med dramatiseringen af sagorna har hufvudsakligen varit den att anskaffa ett lämpligt material för undervisningen i välläsning i skolans lägre klasser. Väl kan *mekanisk färdighet* i innanläsning vinnas genom läsning af hvilken bok, hvilken berättelse som helst, men ej en *sympatisk och riktig intonation*. Vill man äfven lära barnen att läsa väl, måste man använda berättelser, som roa dem och hvilkas innehåll de fullständigt kunna tillägna sig. Af dessa skäl äro sagorna i »Moster Lottas sagokvällar» ett särdeles förträffligt material till undervisning i välläsning, ty händelserna äro roliga och lättfattliga och framkalla de mest skiftande känslöstämningar. Dialogformer tvinga dessutom barnen både att läsa uttrycksfullt och att använda ett naturligt tonfall. Få barn skola med trög och entonig stämma kunna uppläsa de lifliga samtal, som förekomma i sagorna. Att dessa böra läsas med fördelade roller ökar naturligtvis nöjet af läsningen. Som vänner af en uttrycksfull innanläsning önska vi därför på det lifigaste, att skolorna måtte komma att begagna den lilla förträffliga boken vid innanläsningsöfningarna i skolans lägre klasser.

Att boken äfven passar till läsning i hemmen faller af sig själf. Mödrar och tanter skulle ju som moster Lotta, hvars namn vi finna på titelbladet, kunna samla de små omkring sig om aftnarna efter slutadt arbete, och låta dem läsa litet högt och sedan som moster Lotta gör, i all enkelhet samspråka litet med dem om innehållet.

Klöfverbladet på Gammelgård. Berättelse för barn af *Hanna Frosterus-Segerstråle*. Med teckningar af författarinnan. Pris 1: 50.

Denna lilla bok förväxlas kanske lätt med en annan, som bär namnet »Klöfverbladet» hvilken senare dock är en öfversättning från franskan. Denna åter är svenskt original, ehuru handlingen är förlagd till Finland, hvarom man först i midten af boken underrättas,

genom en not under texten. Detta gör, att till en början enstaka ord och namn förefalla något främmande, men de små läsarna fästa sig nog icke vid sådant

Klöfverbladet utgöres af tre barn, omkring tio år gamla, och det är deras glada lif ute på landet, deras äfventyr, nöjen och bekymmer, som skildras i enkla drag. Boken är skriven för barn och äfven om barn, och man kunde tillägga, om ovanligt snälla barn. Möjligen är det hemmets djupt religiösa, allvarligt kärleksfulla anda, som gör dem så samvetsgranna och så hängifna sina föräldrar. I barnens ögon är allt hvad Pappa och Mamma företaga sig det bästa som tänkas kan, deras öfverlägsenhet i allt är förenål för barnens stolthet, och just så skall det kännas för sunda barnnaturer vid den åldern. Bland det bästa i boken är berättelsen om en längre fiske-tur, som de små få vara med om i faderns och en synnerligen omtyckt främmande farbrors sällskap. Det ligger poesi och värme i den hänfönda beundran för det älskade fosterlandet, som framkallas vid åsynen af strand och skär och det vida, blånande haf.

Svante och hans hem jämte andra berättelser för mindre barn af *Hedvig Lagerlöf*. Pris 1: 50.

Den lilla boken innehåller flera små berättelser, hvilka utan tvifvel skola blifva mycket omtyckta af barn mellan 7—9 år. Berättelserna handla om små gossar och flickor, som leka och roa sig i sina hem, alldeles som verkliga barn bruka göra, antingen med Bello, Silkestass och Pålle eller hur deras fyrbenta vänner nu må heta, eller också med andra små gossar och flickor, som göra längre eller kortare besök i deras hem. Händelserna äro roliga, men ej många eller mycket omväxlande. Detta är dock utan tvifvel en fördel, när det är fråga om berättelser för mindre barn. Kärlek till de små och en förtrolig bekantskap med deras smak röjer sig öfverallt i de små berättelserna, hvars innehåll är mycket enkelt och lättfattligt. Många goda lärdomar så väl som mycket nöje kunna de små hemta i den lilla boken, som vi varmt rekommendera åt alla, som skola köpa julklappar åt mindre barn.

Stilen är i alla afseenden förträfflig.

Mr Rutherfords barn af *Susan Warner* (Elisabeth Wetherell). Öfvers. från engelskan. Pris 1: 75.

Mr Rutherfords barn, som för omkring 40 år sedan med förtjusning lästes af dem, som då voro barn, har nu utkommit i en ny upplaga. »Tiderna förändras och vi med dem», och det är i sanning en stor förändring, som försiggått med de engelska och amerikanska barnen under de sista 30—40 åren, om vi få tro, att barnboks-litteraturen ger oss en åtminstone tillnärmelsevis trogen bild af de verkliga barnen. I mr Rutherfords barn göra vi bekantskap med de små fader- och moderlösa barnen, Chryssa och Sybilla, som uppfostras i sin farbrors och fasters goda och vänliga hem, där de också trifvas förträffligt. De små flickorna äro icke precis fram-

ställda som några idealbarn utan fel, men de inskränka sig till att bli häftiga och afundsjuka och att vara vid dåligt lynne — barns vanligaste fel. Hur är det nu med de elaka barnen i de moderna engelska böckerna? Jo, äro de i helpension, ställa de till intriger och uppträden, värddiga utvecklade skurkar, och visa de i hemmet sitt häftiga lynne, så slå de allra minst sönder fönster och lampkupor. Vi hoppas för de engelska barnens skull, att de moderna författarna öfverdrifva. Hålla vi oss däremot till den svenska barnbokslitteraturen i allmänhet, så måste vi med glädje erkänna att den under dessa 30, 40 år vunnit i friskhet och värklighets-trohet.

I »mr Rutherfords barn» få vi vara med om de små flickornas lekar och äfventyr på landet och lära oss äfven känna deras olika karaktärer. Den lilla varmhjärtade och häftiga Chryssa blir snart vår stora favorit. Nekas kan dock ej, att nutidens barn torde finna deras lekar bra »tama»; de små flickorna nöja sig så ofta med att gå och se på blommor och fjärilar, deras samtal äro också ibland något långtrådiga. Hvad de äldre personerna i boken angår, äro de emellanåt bra nog mycket »undervisande» i sina samtal med barnen. — Något som vi ej kunna underlåta att framhålla som en förtjänst är, att såväl förf. som öfvers. lyckats framställa sina hjältinnor lefvande och värkliga utan att begagna sig af de nu för tiden så moderna slangorden. Öfversättningen är god.

Boken är i sin helhet fin och älskvärd och kan anbefallas åt flickor af omkring 8—10 år.

Lekkamraten. En julbok för barn. Nittonde och tjugonde boken. Pris 1 kr. boken.

Denna publikation, som för det mycket billiga priset — 1 kr. — bjuder på en både lärarik och rolig läsning, torde redan förut vara välbekant. Då vi förlidet år yttrade oss om misstaget att i 17:de boken taga med en folksaga af allt för grofkornig och rå natur för att vara en barnsaga, kunna vi i år med glädje intyga, att endast goda och roliga samt för barnen lämpliga saker förekomma. Bland de mer lärarika historierna vilja vi särskildt påpeka »Stockholms bildstoder» (som bekant veta många Stockholmsbarn ej hvad stadens bildstoder föreställa) och framför allt »Nansens polarfärd» med de goda teckningarna. Passar för barn af omkring 12 års ålder.

Familjen Ruthven. Berättelse för ungdom af *Curtis Yorke*. Pris 2 kr.

Familjen Ruthven är en mycket rolig bok, både fint och friskt skriven, den skall därför läsas med stor glädje af ungdomen. Vi beklaga blott, att den lider af några af de öfverdrifter, som vi äro vana att finna i de engelska ungdomsböckerna. Familjen Ruthven består af fader- och moderlösa barn, 5 flickor och 3 gossar, hvilka i trakten gå under namnet »de vilda Ruthvens», hvilket

namn de också förtjäna — vildare och ohöfligare pojkar har man väl sällan hört talas om. Då t. ex. deras lärare uppmanar dem att arbeta svarar Fed, att det tänker han inte att besvära sig med. — »Jag tänker inte öfversätta den smörjan». — Deras faster, som förestår hushållet, älska de så varmt, att de kunde »gå i döden» för henne, men de lyda henne aldrig. Den ende, som gossarna ha respekt för, är deras morbror och förmyndare, som ibland kommer på besök till dem (familjen bor på landet), men han är så olyckligt svag för dem, att sedan han gifvit dem en allvarlig förmaning och upptuktelse, slätar han öfver det med en penninggåfva.

En vacker dag kommer underrättelse om, att deras sjuke, ofärdige kusin Dick, en ung man, skall komma och bo hos dem. Det är denne Dick, som tämjer de varmhjärtade vildarna. Detta kan också behövas. Vi vilja anföra hvad de på ett blad i boken lyckas utföra. Med sina hufvuddukdar slå de sönder en gaskupa, en spegel och ett fönster. Joe vrider upp téköket, så att vattnet flödar öfver duken och förstör Agathes klädning. Den lilla Ida bindes vid en stöl och stoppas ned i en mjöltunna. Vidare begrafves hon med sin kattunge upp till halsen i en sandhög. Gossarna reta sin lärare, så att denne far ut i svordomar, hvilket har till följd att de under tre veckor begagna ett mindre fint språk. På aftonen gömma gossarna sig under bordet och draga ned hela teservisen med sylt och smör. Bröderna beskylla Nannie att ha ställt till spektaket; då hon försvarar sig — slå de ut mjöltkällbringaren öfver hennes hufvud. Det var i sanning bra dyrbara nöjen, som dessa fattiga gossar Ruthven bestodo sig. — Lyckligtvis har man en känsla af, att förf. öfverdrifver, att han gör sina hjältar värre än de äro. På ett mycket vackert och för ungdom tilltalande sätt utan allt känsloljunk har förf. skildrat, huru den sjuke kusinen genom sin upphöjda och ädla karaktär, och genom det hjältemod, hvarmed han bär sina plågor vinner ett varaktigt inflytande öfver sina kusiner. Han lär dem hvad verkligt mod och verklig manlighet vill säga. Särskildt tar han sig också af den stackars lilla hatkycklingen Nannie. Efter några år blir Dick åter frisk och färdig, och efter ytterligare några år blir Nannie hans lyckliga brud och härrskarinna på hans gods.

Kan läsas af ungdom från 14 år.

Sommarsjö och Vintersnö, sagor och berättelser af *Toini Topelius*. Pris 2: 50.

Denna sagosamling skall helt visst mottagas och läsas med glädje af den publik, för hvilken den är skriven, 8—12-åringarna. Särskildt äro vi förf. tacksamma därför, att hon bjuder på så många i de små barnens tycke roliga saker. Så låter hon t. ex. Fru Sola utsäga så konstiga ord som t. ex. »Emmokebläv», hvilket »bäkvända» läsesätt de små nog snart skola fundera ut. En annan förtjänst är, att några berättelser äro framställda i dramatisk form, och lämpa sig särskildt väl för högläsning med fördelade roller. Flere af sagorna

äro särdeles fint och väl skrifna såsom t. ex. »Fars dräng» och »Utan kärlek.» — Mot sådana berättelser som t. ex. »En skjuts-gosses första glädje» skulle vi likväl vilja göra en liten invändning. Som bekant äro barn »realister», vilja gerna ha klart besked och framför allt veta, huru allting slutar. De skola nog glädjas med den stackars lille Kalle, då han skjutsar för den unga fröken, som är vänligare mot honom än någon människa förut varit, så att »solen hade kommit» och lyst i hans inre. Denna sol är på teckningen, som åtföljer berättelsen, ritad bredvid den mörke, olycklige Kalle och infattad i en liten ram. Detta förefaller bra underligt Den unga flickan lofvar, att när hon blir »riktig lärarinna» skall Kalle få komma och gå i hennes skola. Men nu få de små läsarna aldrig veta, om Kalle kommer i hennes skola och om han får varma snygga kläder. Om allt detta vilja de så gerna vara vissa. Boken passar för barn omkring 10 år. Vi undra mycket om verk-ligen alla tafforna äro i barns smak? — Den teckning, som finnes på pärmen, är i vårt tycke minst sagdt bra underligt och allt utom vacker.

Guldgräfvare och indianer. En berättelse från norra Mexiko af *Mayne Reid*. Med 23 teckningar. Pris 1: 50.

Det är ju ett obestriddigt faktum, att vanliga pojkar vid en viss ålder framför alla andra böcker uppskatta sådana, som fylla deras förstånd fantasi med djärfva bragder, hotande faror och vilda äfventyr af alla möjliga slag. Och det torde vara sant, hvad föräldrar så ofta påstå, att den gryende manligheten behöfver denna starka näring, om gossarna skola blifva bevarade från den än mer fördärfliga smaken för passionerade kärleksromaner.

Af stor vikt är det emellertid, att de ej allt för mycket få njuta af denna s. k. »näring» samt att denna ej är af sådan art, att den förvillar rättsbegreppen hos de unga, så att de lära sig be-undra i stället för att afsky det våld och den råa grymhet, som de märkliga hjältarna i de flesta indianböcker så ofta göra sig skyl-diga till.

Med glädje få vi erkänna, att den indianbok vi här hafva att anmäla, är på det hela ganska oskyldig. De här omtalade guld-gräfvarna hålla visserligen på hela boken igenom att försvara sig mot indianer, men de äro icke blott tappra utan också mycket ädla män alla dessa guldgräfvare, så att ingen rå grymhet kan komma ifråga från deras sida utan endast öppen strid till eget försvar.

Boken torde komma att mest anslå 14—15 åriga gossar.

Kalle Stark, en bok för den äfventyrsälskande ungdomen af *Karl Petersén*. Pris 3 kr.

Denna berättelses innehåll är i korthet följande. Två unga svenskar, Karl von X., eller som hans kamrater på grund af hans ovanliga kroppstyrka kalla honom, Kalle Stark och Petter Modig befinna sig i tjänstgöring på svenska fartyget *Ariadne*, som åter-

vänder från en världsomsegling. På grund af dålig behandling från en öfverordnads sida, besluta de att rymma, då fartyget kommer till Oporto, och bli där antagne i tjänst på ett amerikanskt fartyg, Philadelphia, destineradt till Batavia. Philadelphias kapten, Tom Wilson och hans son Harry, som uppträder i bokens senare hälft, äro ett par skurkar af äkta slag. I indiska oceanen påträffas ett vrak med en halfdöd besättning. Våra unga hjältar, Karl och Petter, tilltvinga sig af kaptenen en liten båt, i hvilken de rädda den rike holländske köpmannen van Haarwijk, som med sin brorsdotter, den unga och sköna Anna, är på väg till Annas far i Batavia, där denne har stora tobaksplantager. Af tacksamhet öfver räddningen erbjudas de båda ynglingarna förmånliga anställningar på plantagen, hvilket anbud Petter antar, under det att Karl, som fattat kärlek till Anna och af henne är älskad tillbaka, af sin adelhet drifves att fly från henne och taga värfning i den holländska kolonialarmén.

Uti bokens senare hälft återfinna vi honom såsom korporal i armén, där han gör under af tapperhet, ty han är lika utmärkt till lands som till sjös. Han har gjort bekantskap med en malaj, Sariman, en väldig tigerdödare, och hvilken är till stor nytta för honom på hans tåg mot atchineserna. Efter många faror lyckas de framkomma till den fästning, dit de ämna sig. Karl och Petter återfinna hvarandra och med van Haarwijks samtycke blifva Karl och Anna trolofvade. Petter gifter sig med Sarimans syster Faïda. Bofven Harry, som nu uppträder såsom löjtnant och Karls rival om Annas hand, förräder fästningen, men lyckas undkomma och hinna ombord på faderns skepp Philadelphia, som kort därefter förgås.

Som man ser, är ingen brist på spännande händelser. Boken är ganska underhållande, i synnerhet dess senare hälft, stilen lätt och jämn och tendensen god, och den torde med nöje läsas af den »äfventyrsälskande ungdom», för hvilken boken är skriven. Särskildt är Sarimans personlighet intressant. Väl mycket utrymme är anslaget åt beskrifningen på Karls och Annas kärlek; flera af detaljerna passa nog bättre i en roman än i en äfventyrsbok.

Lämpar sig för ungdom öfver 14 år.

Gossen från Lesa-gården. Berättelse af *Johanna Spyri*. Öfversättning från tyskan. Pris 2: 25.

Den händelse, som här skildras, är hvarken spännande eller på något sätt märkvärdig, men man följer ändå dess stilla gång med ganska stort intresse och gör inom sig alltsomoftast den reflektionen, att Johanna Spyri har en sällsynt förmåga att berätta lugnt och behagligt samt att undvika öfverdrifter både hvad språket och händelserna beträffar. Man finner därför allt, hvad hon skildrar, så ofantligt naturligt.

Då man t. ex. i denna berättelse hör, att den hederlige bonden Vincenz från Lesagården inte har någon mer son än sin Vinci, tycker man det är så naturligt att han vill förmå denne att hålla

fast vid bondeståndet och blifva landtbrukare, då han ju efter faderns död i alla fall skall ärfva gården. Och lika naturligt finner man det, att sonen, som är ett musikaliskt geni, vill söka öfvertala fadern att låta honom få utbilda sina anlag.

Konflikten mellan far och son löses emellertid på det sätt, att fadern gifver med sig sedan han en söndag med stor förtjusning hört sonen spela orgel i Freiburgs domkyrka. Och man känner sig riktigt nöjd, när båda parterna blifvit tillfredsställda, ty man har lärt sig känna och hålla af både far och son och äfven den fromma, förståndiga mor själf, som så ofta sökt att medla mellan sin Vincenz och sin Vinci.

Boken är en mycket god nöjesläsning för 12—13 åriga barn.

Erika. Berättelse af *Charlotte Niese*. Från tyskan af *Ebba Nordenadler*. Pris 2 kr. Inb. 2: 75.

Erika är icke någon öfverlägset skrifven bok, men vi tro, att ungdom skall finna den rolig och underhållande. Liksom nästan alla vår tids ungdomsböcker är den ingalunda fri från öfverdrifter, men de äro ej af någon så farlig beskaffenhet. Vid berättelsens början är Erika en 13 års flicka; hon är enda dottern till en rik köpman i San Fransisco och är utom sig af förtviflan, därför att hennes far skall gifta om sig. Hon är van att styra och regera i huset som en liten tyrann, och nu skall hon lämna makten åt en annan. Hon utbrister bland annat: »Min far kan flytta hvart han vill, jag stannar kvar i villan». I sin förtviflan flyr hon från sitt hem, råkar in i kineskvarteret och blir bestulen på allt hvad hon äger i penningar. Tack vare en kines, som tjänat hos hennes far, kommer hon likväl åter hem. För att lugna sig får hon sedan resa öfver till Europa med sin goda och älskvärda tyska lärarinna, fru Breitling. När fartyget nalkas Europa, uppstår eldsvåda, anstiftad af några kineser. Erika och några passagerare utstå några förskräckliga dygn på hafvet i öppna båtår. Ändtligen komma de i land på Spaniens kust, men utan pengar, hyarföre de få utstå många vedervärdigheter. Under resan på Atlanten har Erikas goda vän och reskamrat, Annie, dött. Af alla dessa sorger och motgångar har Erika blifvit förändrad, så att hon från att vara en hjärtlös och egoistisk flicka blifvit en god och uppoffrande flicka. Denna förändring är naturligt och vackert tecknad. Erikas far och styfmor, som hon snart lär sig att älska, resa efter till Europa och finna slutligen reda på sin stackars flicka, så att allt slutas väl. Kinesen Sam Hi, en af hufvudpersonerna i boken, är tecknad med mycken humor och bidrager i hög grad att göra boken tilltalande. Den stora dockan Andromeda, som är en slags deus ex machina, kunde vi däremot saklöst varit af med. Boken torde passa för 14, 15 års flickor.

»**Mamma tala om något roligt!**» Sagor och Sannsagor. Tredje samlingen, utgifven af *Mathilda Langlet*. Pris 2: 50.

Denna sagosamling innehåller både nöjsamma och nyttiga historier och därtill många roliga och vackra visor. Vi kunna endast upprepa hvad som sades om den samling, som utkom i föl: att nu behöfver ingen mamma vara i förlägenhet om hvad hon skall berätta för sina små, ty hon har nu värkligen fått ett stort förråd af vers och prosa att taga af.

Särskildt äro vi öfvertygade om, att hvad Stockholmsbarnen Gulli och Einar skrifva om utställningen till sina vänner i landsorten, hvilka ej varit så lyckliga att vara i Stockholm sommaren 1897, skall med stor glädje, läsas både af de barn, som sett utställningen och af dem, som icke sett den.

Vi ha dock förvånat oss öfver, att Einar och Gulli, som voro så vakna barn, på norska utställningen endast tilltalades af några små »äskor med knepiga lock» och ej upptäckte Nansens hundar och sofpåse och Trondhjems domkyrka — dessa föremål, som utgjorde så många barns förtjusning. Ej heller tro vi, att det är fullt naturligt, att en så pass utvecklad gosse som Einar — han skrifver ju utmärkta bref — på allvar önskar, att när vår konung besökte utställningen, han skulle vara klädd i purpurmantel och guldkrona.

Boken passar för barn till omkring 12 år.

Gyllene trådar. Berättelse af *N. Fries*. Öfvers. från tyskan af A. Hoffman. Pris häftad 60 öre; kart. 75.

En liten from berättelse i god kristlig anda. Hufvudpersonen i boken är en yngling, sin moders ende son. Denne har en oemotståndlig begärelse att blifva sjöman. Vid 15 års ålder lämnar han därför sin ensamma gamla moder och går till sjös.

De »gyllene trådar», som hålla honom uppe, så att han ej helt dukar under för alla faror och frestelser sjölifvet har med sig, äro hans gamla moders böner samt några bibelspråk, hvilka, trots hans likgiltighet för Gud, stundom ljuda för hans inre öra och gifva honom mod att kämpa och kraft att segra. Efter några år kallas han en dag till en döende sjöman, hvilken anförtror sin son, en femtonårig gosse, i hans vård. Och kärleken till denne yngling, som är mycket from och älskvärd, blir då det medel, som för honom till tro på Gud.

Han återvänder nu till den gamla modern, som strax efter hans hemkomst dör, lugn och nöjd, sedan hon fått återse sin son som en gudfruktig man.

Allt detta är så enkelt berättadt, att det väl bör kunna senteras af 12—14-åriga barn.

Barnens bilderbok. Med berättelser för de små, samlade af L. S. Sjette häftet. Pris 75 öre.

Vi skulle nästan vilja säga, att denna »Barnens bilderbok» på grund af dess omväxlande innehåll och dess fina bilder ej *endast* passar för »de små» utan äfven för dessas något äldre syskon.

Visserligen äro flera af berättelserna t. ex. den sista lilla roliga: »Hvilken stor man jag är!» »På väg till Kreta» m. fl., afsedda för de små 7—8-åringarna, men andra hafva däremot ett så pass allvarligt innehåll, att de ej äro för barnsliga för vanliga 11—12-åringar.

Alla berättelserna äro goda och älskliga och blifva säkert en mycket kär barnkammarläsning under julferierna.

Korn åt små fåglar 1898. Kristlig barnkalender, tillegnad Sveriges barn. Säljes till förmån för Stadsmissionens barnhem. Pris kart. 1: 50.

Hvad de utsatta sädeskärfvarna äro för de små fåglarna på julaftonen, önska vi, att denna barnens egen lilla kalender måtte få vara för många svenska barnahjärtan.

Vi hoppas, att redan åsynen af densamma måtte vara barnen en glad påminnelse om julen, eftersom de nu i 32 år alltid mottagit den just vid denna tid, samt att de sedan måtte finna dess innehåll lika godt och närande, som det är ämnadt att vara, och som det i allmänhet verkligen också är för barn, hvilkas smak ej är bortskämd af *för mycken* rolighetsläsning.

Äfven för det barnhems skull, till hvars förmån den lilla kalendern är utgifven, önska vi den hjärtligt lika stor spridning som den brukar hafva. Den torde passa bäst för 10—12-åriga barn, hvilka äfven kunna sätta värde på de sex fina originalteckningar af Jenny Nyström Stoopendaal, som den innehåller.

Sjung med oss mamma! 18 små visor af A. T. Pris 1: 75.

Då vi nu hafva glädjen anmäla ett 4:de häfte af dessa vackra och näpna små visor, må det kanske tillåtas oss att å de musikälskande mammornas och deras småttingars vägnar få bringa A. T. ett hjärtligt tack för all den fröjd hon bereder dem.

Säkert blifva mycket få julgåfvor mottagna med högre jubel än dessa små sånger, hvilka ju också hafva det goda med sig, att utgöra musik till åtskilliga roliga lekar.

Sagan om den lilla, lilla gumman, ritad af *Elsa Maartman*. Pris 1: 25.

Till dem, som vilja skänka en bok som julklapp åt den icke läskunniga allmänheten, d. v. s. åt 3—5-åringarna, till dem säga vi: Elsa Maartmans saga om den lilla, lilla gumman passar förträffligt. Barnsligare och roligare taflore med en mera passande text kunna de små ej få. Och till dem, som skola förevisa boken — mödrarna eller andra barnens vänner — säga vi: tafforna kunna verkligen också roa stort folk. Se blott på de små enkla blomsterramarna, som omsluta bilderna!

Hvad skola vi leka? Lekar ute och inne för gossar och flickor af *J. Bernh. Lundström*. Pris 2: 50.

Att bedöma det verkliga värdet af denna bok skulle vara detsamma som att vara med om eller åtminstone betrakta lekandet af 276 olika lekar, vidare utförandet af diverse konststycken, lösandet af gåtor, charader m. m. och detta kunna vi begripligtvis icke åtaga oss. Vi äro dock öfvertygade om, att boken kan vara till mycken glädje för barn och ungdom, och till dessa säga vi: pröfva hvad boken har att bjuda på.

Till dem, som för det billiga priset af 25 öre vilja skänka bort en liten god bok, vilja vi omnämna, att af den välkända författarinnan *Johanna Spyri* ha utkommit följande små böcker:

Den muntre vallgossen.

Hvad mormors förmaningar uträttade.

Huru Tom blef lycklig.

I samma serie har utkommit en liten robinsonad:

Henriks öde ö. Pris 25 öre.

I likhet med föregående är inskränka vi oss till att endast uppräknade de **8** olika **jultidningar** för barn, som i år utkommit.

Jultomten. Pris 50 öre. Praktupplaga. Vi kunna ej underlåta att uttala vår glädje öfver något så »praktfullt» åt våra barn. Separataftryck af denna tidning äro

Jultomten, 25 öre, och

Tummeliten, 15 öre.

Snöflingan. Pris 60 öre. Här finnes något som heter »Den nya klassen», en liten nyårspjes, som skall roa barnen.

Barnens julrosor, mestadels öfversatt från danskan.

Julklappen, folkskolans barntidning. Pris 25 öre. Med vackra teckningar.

Julkärfven är Barnens tidnings julnummer. Pris 15 öre. Innehåller dels små enkla religiösa uppsatser och dels små berättelser och verser.

Om Sveriges söndagsskolförbunds

Julnummer, pris 25 öre, säga vi detsamma och glädja oss särskildt öfver de fosterländska bitarna om Utställningen, Skansen och turisthyddan på Gellivara-Dundret.

Lille Karl. En gosses roman, af *Karl A. Tavaststjerna*. Illustrerad af *Albert Engström*. Pris 3 kr.

Tyvärre ha vi ej varit i tillfälle att taga någon grundligare del af den karaktersstudie, som ofvannämnda arbete innehåller. Men icke behöfver man läsa många blad för att märka, att den är skriven med mycken talang och uppfattning af de strider mellan mörker och ljus, sken och verklighet, hvilka redan i barnets hjärta taga sin början.

Lilla Karls roman kan således åt de »stora» lämna stoff för ganska fina psykologiska iakttagelser. Men åt de »små» anse vi oss ej kunna rekommendera den, på grund af det egendomliga för-

hållandet att författaren helt och hållet tycks ignorera det onda i lilla Karls brist på ärlighet och lämna denna brist fullkomligt obestraftad.

Mot en sådan framställning måste vi inlägga vår bestämda protest, såsom varande ägnad att försvaga den rättskänsla, som ofördärfvade barn af naturen äga och hvilken föräldrar och uppfostrare måste akta som en dyrbar skatt.

Af halfårstidskriften **Jägaren** utgifven af *H. Samzelius*, har det vackert utstyrda jubileumshäftet blifvit insändt till bokkomitén, men för sent för att kunna upptagas bland granskade böcker.

Europeisk kulturhistoria i korta drag, af *G. Bang*, föreligger ännu icke komplett och har af denna orsak icke blifvit omnämnd.

Freja-Magasinet

C. E. LAGERSTRÖM

18 Humlegårdsgatan 18

18 Götgatan 18

29 Drottninggatan 29

August Bergin & C:o

Magasin för Speglar & Tafvelramar

STOCKHOLM

22 Lilla Vattugatan 22

Allm. Telefon 51 79.

Spis- och Knäckebröd

i många olika sorter, öfverträffliga i välsmak.

HEDERSPRIS och **GULDMEDALJ**

Dresden 1894.

Braunschweig 1895.

Biscuits och **Cakes**

till betydligt lägre pris än de utländska.

C. W. SCHUMACHER *Stockholm*

Kongl. Hofleverantör.

17 Norrlandsgatan 17.

Wimans Torkapparat för tvätt i hemmen
samt
Fotogenkamin "Superba",

de nyttigaste och prydligaste saker man kan hafva i ett hem, säljas å

Ingeniör E. A. WIMANS Kontor och Specialverkstad

Rikstel. 11 12.

Lästmakaregatan 9, Stockholm.

Allm. tel. 73 56.

Sjuksköterskor

med goda betyg öfver genomgångna lärokurser och utöfvad praktisk verksamhet finnas anmälda å Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, 54 Drottninggatan, 1 tr. — Allm. Tel. 48 16. Riks Tel. 27 62.

Från Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition hos alla bokhandlare:

Nytt till Julen 1897:

- Frideborg.** Folkkalender för 1898 af Pastor *B. Wadström*, med bidrag af flere författare. Rikt illustrerad. Kart. 1 kr., klotb. 1:75.
- Varde ljus.** Illustrerad missionskalender för 1898 af missionsföreståndaren, Docent *A. Kolmodin*, med bidrag af flere författare. Häft. 1 kr., kart. 1:25.
- Den heliga historien** af *Alfr. Edersheim*, Teol. och Fil. Dr. *Andra delen*. Häft. 1:50. — Hela verket utkommer under nästkommande år i tillsammans 7 delar, hvaraf subskribenter erhålla den 7:de delen gratis.
- »Utan tvekan beteckna vi detta arbete vara en af de bästa vinster vår teologiska litteratur under senare tiden gjort»
Vårt Land.
- »Ett af de yppersta bokalster, som de senare årens litterära marknad haft att bringa.»
B. W.
- Valda berättelser** af *Emil Frommel*. Häft. 1:25, klotb. 2:25.
- Ur minnet och dagboken.** Anteckningar från åren 1848—1897 af Pastor *B. Wadström*. — Första häftet med 48 porträtt och illustrationer. Häft. 1 kr. Arbetet utkommer i 4 häften.
- Ungdomstiden — Herrens tid.** En bok för ynglingar af *G. Weitbrecht*, Professor i Stuttgart. Häft. 2:50, kart. 3 kr., klotb. 3:50.
- Berättelser ur lifvet**, valda af *C. O. Rosenius*. Första och andra häftena à 25 öre. — Hela samlingen utkommer i 5 à 6 häften à 25 öre.
- Hvad jag hörde och såg bland katolikerna.** Några reseintryck af *H. B. Hammar*. Häft. 25 öre.
- Till högt pris.** Berättelse af *E. N. R.* Häft. 20 öre.
- Gyllene trådar.** Berättelse af *N. Fries*. Häft. 60 öre, kart. 75 öre.
- Om äktenskapet och valet af äkta maka** af Biskop *Laache*. Häft. 60 öre, klotb. 1:50.
- Gifves det en himmel på jorden?** af *G. Weitbrecht*. Öfversättn. af Kyrkoh. *K. Hedén*. 25 öre.
- Hemmet därofvan eller En lycklig ålderdom.** En bok för de gamla af *A. Oxenden*, f. d. Biskop i Montreal. Häft. 50 öre.
- Ditt barn lefver.** En liten tröstebok för föräldrar, som sörja öfver sina barns död. Häft. 50 öre, klotb. 1:25.
- Barnens bilderbok** med berättelser af *L. S.* och utsökt fina illustrationer samt en vacker titelplansch i färgtryck. Kart. 75 öre.
- Bibliotek för de unga**, N:ris 84—87, af *Spyri* m. fl. till pris 25 öre pr st.
- Ur lifvet.** Berättelser för hemmet och söndagsskolan samlade af *L. S.* Fjärde serien innehållande 8 häften. N:ris 25—32 med utsökt fina färgtrycksomslag. Hela serien 1 kr.
- Söndagsskolberättelser** af *L. S. Femte* serien innehållande 12 små skrifter med illustrationer. Hela serien 80 öre.
- Lilla Barnbiblioteket.** Berättelser samlade af *E. S. K.* Tredje serien innehållande 6 häften med illustrationer à 10 öre eller 60 öre för hela serien.
- Barnens Tidning** med berättelser etc. och utsökt fina illustrationer för 1897, inb. 2 kr.
- Genom stillhet och hopp** samt *Jesus Kristus vår Konung*. Utmärkt fina och vackra illustrerade poemböcker i färgtryck med text af *L. S.* Hvardera à 1 kr.

MUSIK.

- Melodier till ord ur bibeln** för en eller flera röster af *Joel Blomquist*. Två häften à 50 öre pr häfte,
- Sjung för de små!** Ord och musik af *E. E-t.* Pris 1 kr.
- Till Herrens ära.** Andeliga sånger af *L. S.* m. fl. Satta i musik för en eller flera röster till orgel eller piano af *Axel Jacobsson*. 2 kr.

Anmälan.

Dagny, som 1898 börjar en ny följd, kommer med detta år att framträda i en betydligt utvidgad form. Tidskriften skall som tillförene utgifvas af och vara organ för *Fredrika-Bremer-Förbundet* och således hafva till sin hufvuduppgift att verka för en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt, såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende.

Därjämte kommer *Dagny* såsom organ äfven för *Föreningen för välgörenhetens ordnande* och *Föreningen handarbetets vänner* att blifva i tillfälle att med större sakkännedom än tillförene följa de områden af kvinlig verksamhet, hvilka representeras af dessa föreningar.

Bland andra viktiga spörsmål, som beröra kvinnan, skall tidskriften ägna synnerlig uppmärksamhet åt dem, som stå i sammanhang med sjuksköterskornas intressen och höjandet af deras makt-påliggande kall.

Litteraturens förteelser i hem- och utlandet skall *Dagny* i sin nybildade gestalt, mer än hvad hitills kunnat ske, med vaken blick följa, framför allt sådana litterära alster, som behandla kvinno-rörelsen och därmed sammanhängande frågor.

Öfversikter och notiser, kortare berättelser, minnesteckningar, resebref, biografiska och historiska utkast, kåserier m. m., under medverkan af våra framstående författare, så väl manliga som kvinnliga, skola allhjämt rikligt i tidskriften inflyta.

Dagny redigeras af fröken *Lotten Dahlgren*, till hvilken, under Förbundets adress, alla bidrag till och meddelanden rörande tidskriften böra ställas.

Dagny utkommer från och med 1898 med 20 häften om minst 28 tryckark i stället för med 8 häften om 16 tryckark.

Priset för hel årgång blir, trots den ansenliga utvidgningen af tidskriftens omfång, i mycket ringa grad höjdt:

För medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* ... kr. 3,50.

För icke medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* » 5,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å *Fredrika-Bremer-Förbundets* byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.